

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Komparace nezaměstnanosti v ORP Pardubického kraje

Diplomová práce

Autor: Bc. Marie Pešinová

Vedoucí práce: PhDr. Dana Hübelová, Ph.D.

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci **Komparace nezaměstnanosti v ORP Pardubického kraje** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 22. 5. 2015

.....

Poděkování

Děkuji vedoucí mé diplomové práce PhDr. Daně Hübelové, Ph.D. za odborné vedení a za ochotu při objasňování nejasností. Ráda bych také poděkovala Ing. Haně Procházkové, vedoucí oddělení zaměstnanosti na Úřadu práce ČR – krajské pobočce v Pardubicích, za poskytnutí potřebných dat. Poděkování patří také rodině a všem blízkým, kteří mi byli během studia velkou oporou.

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá analýzou nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji. Jednotlivé správní obvody jsou pomocí shlukové analýzy rozděleny do šesti shluků, za které je zpracována analýza míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013, a následně je také provedena predikce vývoje tohoto ukazatele do roku 2020. V práci je zpracována komparace hodnot míry nezaměstnanosti v prvním a posledním roce sledovaného období jednotlivých správních obvodů. V závěru diplomové práce jsou uvedena doporučení pro zlepšení očekávaného vývoje.

Klíčová slova

míra nezaměstnanosti, Pardubický kraj, shluková analýza, parabolický trend

Abstract

This diploma thesis deals with analysis of unemployment in local districts of the Pardubice region. Local districts were divided by cluster analysis into six clusters for which analysis of rate of unemployment in period 2001–2013 is done. In this thesis prediction of future values of unemployment up to year 2020 is calculated and comparison of rate of unemployment in 1st year and last year of reference period in local districts is also presented. There are some recommendations for improvement of expected situation at the end of this thesis.

Key words

rate of unemployment, the Pardubice region, cluster analysis, parabolic trend

Obsah

1	ÚVOD.....	7
2	CÍL PRÁCE A JEJÍ METODIKA.....	8
2.1	Cíl práce	8
2.2	Metodika práce.....	8
3	TEORETICKÁ ČÁST.....	10
3.1	Nezaměstnanost.....	10
3.2	Měření nezaměstnanosti.....	10
3.3	Typy nezaměstnanosti.....	12
3.4	Dopady nezaměstnanosti.....	14
3.5	Politika zaměstnanosti.....	15
3.6	Trh práce	16
3.6.1	Subjekty na trhu práce	18
3.6.2	Instituce na trhu práce.....	19
3.6.3	Informační zdroje dat o situaci na trhu práce	23
3.6.4	Rizikové skupiny obyvatel na trhu práce.....	24
3.7	Časové řady.....	26
3.7.1	Metody analýzy časových řad.....	27
3.7.2	Trendové funkce	28
3.8	Shluková analýza	30
4	PRAKTICKÁ ČÁST	32
4.1	Shluková analýza správních obvodů obcí s rozšířenou působností	32
4.2	Pardubický kraj	34
4.3	Přírodní podmínky kraje	36

4.4	Socioekonomické podmínky kraje	36
4.5	Nezaměstnanost ve shlcích Pardubického kraje	39
4.5.1	Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 1	41
4.5.2	Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 2	43
4.5.3	Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 3	47
4.5.4	Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 4	49
4.5.5	Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 5	52
4.5.6	Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 6	54
4.6	Srovnání míry nezaměstnanosti na začátku a na konci analyzovaného období	56
4.7	Doporučení ke snížení nezaměstnanosti	59
4.7.1	Vybudování dopravní infrastruktury	59
4.7.2	Zlepšení postavení absolventů na trhu práce	61
4.7.3	Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání	62
5	SHRNUTÍ A DISKUZE VÝSLEDKŮ	63
6	ZÁVĚR	67
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	69
8	SEZNAM OBRÁZKŮ	78
9	SEZNAM TABULEK	80
10	SEZNAM PŘÍLOH	81

1 ÚVOD

Nezaměstnanost je vážným problémem, jelikož má negativní vliv nejen na ekonomiku daného státu, ale i na jednotlivce. Jedná se o stav, kdy se v daném státě vyskytují osoby, které jsou schopné a ochotné pracovat, ale i přesto práci nemají. Důsledkem může být jak plýtvání zdroji v ekonomice státu, tak finanční, sociální a psychické problémy nezaměstnaných osob.

Jelikož se s problematikou nezaměstnanosti během života setká téměř každý člověk, je toto téma velmi aktuální. Právě aktuálnost mě vedla k výběru tohoto tématu předkládané diplomové práce. Protože jsem vyrůstala v Pardubickém kraji, kde dlouhodobě přetrvávají problémy s nezaměstnaností, zaměřila jsem se na analýzu tohoto jevu v jeho správních obvodech.

Práce je rozdělena na dvě části. V první teoretické části je provedena rešerše odborné literatury věnující se problematice nezaměstnanosti a trhu práce. Jsou zde představeny jednotlivé typy nezaměstnanosti spolu s jejími dopady a politikou zaměstnanosti. V dalších kapitolách je zpracováno téma trhu práce, subjekty a instituce, které se na něm vyskytují. V teoretické části je také objasněna problematika časových řad a shlukové analýzy.

Praktická část je zaměřena na analýzu míry nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje. Jednotlivé správní obvody jsou shlukovou analýzou rozděleny do šesti shluků, za něž je provedena zmíněná analýza míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 spolu s predikcí vývoje budoucích hodnot tohoto ukazatele do roku 2020. V dalších kapitolách práce je provedena komparace zjištěného vývoje v prvním a posledním roce analyzovaného období a jsou zde také představena doporučení, která by mohla napomoci ke snížení míry nezaměstnanosti.

2 CÍL PRÁCE A JEJÍ METODIKA

2.1 Cíl práce

Předmětem předkládané diplomové práce je analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje. Hlavní cíle práce jsou následující:

- analyzovat míru nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje v letech 2001–2013,
- pomocí vhodně zvolené trendové funkce predikovat budoucí vývoj hodnot tohoto ukazatele do roku 2020,
- nalézt příčiny vývoje,
- formulovat doporučení pro zlepšení situace v budoucnu.

Vedlejší cíle práce jsou:

- pomocí shlukové analýzy rozřadit jednotlivé správní obvody do shluků správních obvodů s podobnou situací na trhu práce,
- komparovat hodnoty analyzovaného ukazatele na začátku a konci sledovaného období.

2.2 Metodika práce

V první části jsou teoreticky vymezeny pojmy související s tématem předkládané diplomové práce. Je zde objasněna problematika nezaměstnanosti a trhu práce, zároveň je zde vysvětlena metoda analýzy časových řad a shlukové analýzy. Tato část je zpracována metodou rešerše z odborné literatury, která je na konci uvedena v seznamu použitých zdrojů.

Praktická část práce je zaměřena na analýzu nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje. Jednotlivé správní obvody byly pomocí shlukové analýzy, provedené v programu Statistica, rozděleny do šesti shluků, za které byla

analyzována míra nezaměstnanosti v letech 2001–2013 a predikován vývoj do roku 2020. Vstupní data pro shlukovou analýzu i pro analýzu míry nezaměstnanosti byla získána z internetových stránek Českého statistického úřadu a Integrovaného portálu Ministerstva práce a sociálních věcí. Zjištěná data jsou prezentována pomocí tabulek a grafů.

V práci se nachází několik map a kartogramů, které byly vytvořeny v programu ArcMap. Pro zpracování těchto map byla využita veřejně dostupná data ArcČR 500.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je jev, který je mnoha autory různě definován. I přes rozdílné definice lze ovšem najít společné znaky při vymezování nezaměstnaných osob. Jedná se tedy o osoby, které jsou schopné práce, chtějí zaměstnání a aktivně ho hledají, avšak i přes tuto snahu jsou v daný okamžik bez zaměstnání (Mareš, 2002).

Šafránek (2011) uvádí, že s problematikou nezaměstnanosti úzce souvisí i pojem zaměstnatelnost, která vypovídá o podmínkách, za kterých může být osoba zaměstnána. Většinou je definována jako schopnost jedince najít zaměstnání v souladu jak s jeho individuálními charakteristikami, tak s požadavky trhu práce. Skupiny faktorů ovlivňující zaměstnatelnost jsou následující:

a) nezávislé na přání jedince i zaměstnavatele:

- osobnostní charakteristiky – věk, pohlaví, národnost;
- charakteristiky trhu práce – úroveň ekonomiky, politický a právní systém, kulturní podmínky;

b) faktory závislé na svobodném rozhodnutí jedince či zaměstnavatele:

- osobnostní charakteristiky – vzdělání, pracovní zkušenosti, motivace, postoj;
- charakteristiky trhu práce – technologická úroveň, mzdový systém, organizace práce, pracovní podmínky.

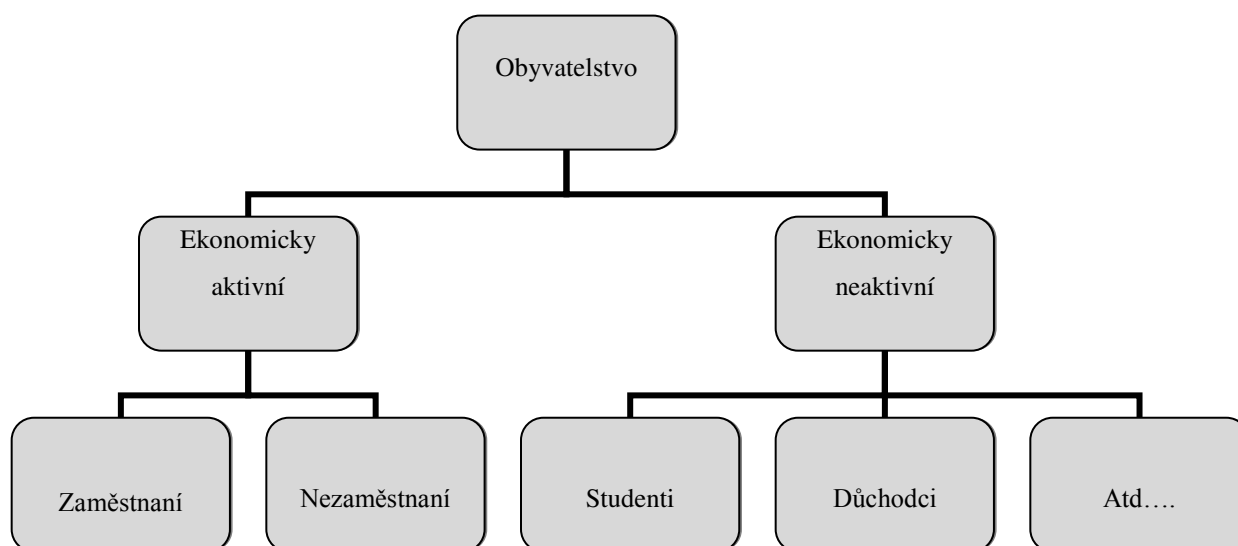
3.2 Měření nezaměstnanosti

K měření nezaměstnanosti je podle Pavelky (2007) nejprve nutné stanovit, koho lze chápat jako nezaměstnaného. Obyvatelstvo lze rozdělit do dvou základních skupin (obr. 1). První skupinou je ekonomicky aktivní obyvatelstvo, které lze také nazývat pracovní silou. Druhou skupinou je potom obyvatelstvo ekonomicky neaktivní. První skupinu je možné dále členit na zaměstnané a nezaměstnané, přičemž za zaměstnané osoby jsou považovány

osoby starší 15 let, které mají placené zaměstnání. Naopak osoby nezaměstnané jsou chápány jako lidé starší 15 let, kteří splňují tři základní podmínky:

- nejsou zaměstnané,
- aktivně si hledají práci,
- jsou schopní nastoupit do práce nejpozději do dvou týdnů.

Osoby, které nepatří do skupiny zaměstnaných ani nezaměstnaných jsou poté nazývány ekonomicky neaktivním obyvatelstvem. Jedná se především o osoby mladší 15 let, studenty, důchodce či osoby na rodičovské dovolené.

Obr. 1: Struktura obyvatelstva České republiky

(zdroj: vlastní zpracování dle Pavelky, 2007)

Pro měření nezaměstnanosti je tedy využíván ukazatel míry nezaměstnanosti. Jedná se o procento nezaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva. Míru nezaměstnanosti v procentech (u) lze spočítat podle následujícího vzorce:

$$u = \frac{U}{L+U} \cdot 100$$

kde U je počet nezaměstnaných a L je počet zaměstnaných.

V nedávné době bylo možné se setkat s obecnou a registrovanou mírou nezaměstnanosti (ČSÚ, Nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR, 2012).

- **Obecná míra nezaměstnanosti** byla zpracovávána Českým statistickým úřadem (dále jen ČSÚ) na základě dat z Výběrového šetření pracovních sil. Při výpočtu bylo užíváno jednotné metodiky výpočtu dle doporučení Eurostatu a Mezinárodní organizace práce. Výsledkem byl mezinárodně srovnatelný ukazatel.
- **Registrovaná míra nezaměstnanosti** byla naopak určena především pro národní účely. Byla zpracovávána Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) dle počtu uchazečů o zaměstnání evidovaných na Úřadu práce České republiky vztažených k pracovní síle.

Od roku 2013 však přešlo MPSV na nový ukazatel nezaměstnanosti. Jedná se o **podíl nezaměstnaných osob**, který vyjadřuje podíl nezaměstnaných ze všech obyvatel v daném věku, zatímco dosavadní míra nezaměstnanosti poměřovala uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám (ČSÚ, Změna výpočtu ukazatele registrované nezaměstnanosti, 2012).

3.3 Typy nezaměstnanosti

V odborné literatuře se vyskytují tři základní typy nezaměstnanosti. Jedná se o frikční, cyklickou a strukturální nezaměstnanost, přičemž frikční a strukturální nezaměstnanost jsou souhrnně označovány jako přirozená míra nezaměstnanosti (Pavelka, 2007).

Frikční nezaměstnanost vzniká podle Jurečky (2013) z důvodu určitého času nutného k vyhledání místa. Je tedy spojena například s hledáním prvního zaměstnání

po absolvování školy, s mobilitou osob mezi regiony a tím zároveň i s hledáním lépe vyhovujícího pracovního místa. Pro tento typ nezaměstnanosti je typický její krátkodobý charakter. Frikční nezaměstnanost je z ekonomického pohledu považována spíše za prospěšnou, jelikož nemá výrazné negativní důsledky a je zároveň svým způsobem výrazem pružnosti trhu práce.

Cyklická nezaměstnanost je způsobena cyklickým pohybem ekonomiky. Tento typ nezaměstnanosti narůstá především v době ekonomických krizí, naopak v době ekonomického růstu dochází k jejímu poklesu, jelikož se počet nezaměstnaných snižuje. Negativní důsledky cyklické nezaměstnanosti jsou umocněny tím, že postihuje celou ekonomiku, všechny sektory národního hospodářství (Jurečka 2013).

Strukturální nezaměstnanost je vyvolána změnami ve struktuře hospodářství na národní nebo regionální úrovni. Jedná se především o situaci, kdy ekonomika prochází strukturálními změnami a často dochází k útlumu určitého průmyslového odvětví. Důvodem může být technický pokrok, kdy je živá pracovní síla nahrazována prací strojů. V tomto případě lze hovořit o **technologické nezaměstnanosti**. Z hlediska dopadů strukturální nezaměstnanosti je tento typ považován za nejzávažnější, jelikož je velmi obtížné sladit volná pracovní místa s kvalifikací potenciálních pracovníků (Jurečka, 2013).

Kromě výše zmíněných základních typů nezaměstnanosti lze v odborné literatuře najít i další členění. Jedná se především o nezaměstnanost sezónní, skrytou a nepravou.

Podle Jurečky (2013) se **sezónní nezaměstnanost** projevuje pravidelnými výkyvy během roku. Tato nezaměstnanost se vyskytuje především v těch hospodářských odvětvích, která jsou přímo ovlivněna střídáním ročních období (zemědělství, stavebnictví, atd.).

V případě **skryté nezaměstnanosti** se jedná o skupinu nezaměstnaných osob, které se jako nezaměstnaní neregistrují. Jde o jedince, kteří na hledání práce rezignovali nebo si práci vyhledávají přímo u zaměstnavatelů, tj. bez registrace na příslušném úřadu práce, či pomocí neformálních kontaktů (Mareš, 2002).

Dalším typem nezaměstnanosti je podle Mareše (2002) **nezaměstnanost nepravá**, kdy se jedná o nezaměstnané osoby, které si ani práci nehledají, ale snaží se v maximální míře vyčerpat podporu v nezaměstnanosti. Do tohoto typu nezaměstnanosti patří také osoby, které jsou sice jako nezaměstnané registrovány, avšak zároveň pracují nelegálně.

3.4 Dopady nezaměstnanosti

Nepříznivé dopady nezaměstnanosti lze dle Pavelky (2007) rozdělit na ekonomické a sociální.

– **Ekonomické dopady:**

Důsledkem nezaměstnanosti je plýtvání zdroji, které má daná ekonomika k dispozici. Pokud je míra nezaměstnanosti vyšší než přirozená míra nezaměstnanosti znamená to, že ekonomika vyprodukuje méně, než by mohla. Tuto situaci zachycuje Okunův zákon, podle kterého platí, že je-li skutečná míra nezaměstnanosti o jeden procentní bod nad úroveň přirozené míry nezaměstnanosti, skutečný produkt bude o dva procentní body pod svou potenciální úroveň (Pavelka, 2007, s. 122). V tomto případě se jedná především o náklady celé společnosti, avšak výrazným negativním dopadem nezaměstnanosti jsou také individuální ekonomické dopady nezaměstnaných osob. Kromě zmíněného plýtvání zdroji je výrazným dopadem také migrace, která je často spojována s ekonomickými důvody. Za nejvýznamnější ekonomický faktor migrace lze uvést snahu dosáhnout vyššího reálného příjmového standardu, respektive celkové životní úrovně. Pracovní migrace je často chápána jako mezistátní záležitost, ale i na regionální úrovni lze pozorovat ochotu obyvatel k mobilitě v naději vyššího výdělku. Důsledkem může být odliv kvalifikované pracovní síly do jiných regionů a s tím spojené vytlačování „domácí“ pracovní síly nebo také demografické změny (Baštyř, 2005).

– **Sociální dopady:**

S nezaměstnaností je často spojena kriminalita, alkoholismus a další psychické problémy, jejichž počet se s prodlužující dobou, kdy je člověk nezaměstnaný,

zvyšuje. V souvislosti s dobou trvání nezaměstnanosti je výrazným problémem také ztráta pracovních návyků, kdy je dotyčná osoba pro potenciální zaměstnavatele málo atraktivní a její šance na nalezení nového pracovního místa se snižují. Tento problém se týká především dlouhodobě nezaměstnaných, tj. osob, které jsou nezaměstnané déle než jeden rok (Pavelka, 2007). Mezi další důsledky nezaměstnanosti patří podle Mareše (2002) změna vnímání času a s tím související deprivace z absence pravidelných aktivit, sociální izolace plynoucí z redukce sociálních kontaktů, ztráta statusu připisovaného dané osobě na základě jejího pracovního postavení nebo také rozklad rodinných vztahů a změny jeho postavení v rodině nebo v okruhu přátel.

– **Nezaměstnanost a zdraví:**

Ztráta zaměstnání a nezaměstnanost mají kromě ekonomických a sociálních dopadů také řadu somatických problémů. Zhoršení zdraví lze doložit nejen fyzickým zhoršením zdravotního stavu jedince, ale především zvýšeným využíváním zdravotnických služeb. Mezi typické zdravotní problémy, které jsou důsledkem nezaměstnanosti, lze uvést kardiovaskulární onemocnění, bronchiální poruchy, vysoký krevní tlak nebo celkově vyšší úmrtnost. (Buchtová, 2002).

3.5 Politika zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti usiluje o harmonizaci nabídky a poptávky na trhu práce. Jedná se o soubor opatření, kterými jsou spoluvytvářeny podmínky pro dynamickou rovnováhu na trhu práce a pro efektivní využití pracovních sil. Je výsledkem úsilí státu, zaměstnavatelů, zaměstnanců a odborů (Halásková, 2008). Vláda používá dva základní typy opatření souvisejících s nezaměstnaností. Jedná se o aktivní a pasivní politiku nezaměstnanosti.

V případě **aktivní politiky nezaměstnanosti** jde především o stimulaci aktivního přístupu k práci, jedná se tedy zejména o následující aktivity:

- rozvoj infrastruktury na trhu práce – zabezpečení informační a poradenské služby prostřednictvím sítě specializovaných institucí, čímž vzniká lepší informovanost o volných pracovních místech i o samotných uchazečích;
- podpora vzniku nových pracovních míst – finanční podpora zaměstnavatelům na vytváření nových pracovních míst, usnadnění zaměstnávání mladých a handicapovaných občanů;
- zvýšení adaptability pracovní síly – organizace a podpora rekvalifikačních programů, poradenství.

Naproti tomu **pasivní politika** je zaměřena na nejrůznější formy kompenzace za ztrátu výdělků v zaměstnání. Jedná se tedy především o vyplácení podpor v nezaměstnanosti.

Z historického hlediska prošla politika zaměstnanosti určitým vývojem. Již během první třetiny 20. století, kdy se objevovaly různé snahy o podporu a dávky pro nezaměstnané, byla rozvíjena pasivní politika nezaměstnanosti. Přibližně od 50. let 20. století se začala prosazovat aktivní politika, která se postupně vyvinula do nynější podoby. Ve druhé polovině 20. století se do popředí zájmu dostala snaha podpořit nabídkovou stranu práce pomocí různých nástrojů. Jednalo se zejména o pracovní výcvik, rekvalifikaci či další opatření napomáhající pracovnímu umístění. Opatření aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti se v současnosti uplatňují v různých zemích s odlišnou intenzitou (Halásková, 2008).

3.6 Trh práce

Podle Tvrdého (2007) lze trh práce definovat jako místo, kde se střetává nabídka práce s poptávkou po práci. Prací je v tomto kontextu chápána jakákoli fyzická či duševní činnost člověka, jejímž výsledkem jsou výrobky nebo služby. Na vztah mezi nabídkou a poptávkou po práci působí mnoho faktorů, které se odvíjejí podle toho, zda se jedná o trh dokonale či nedokonale konkurenční.

Dokonale konkurenční trh je často pouze teoretickou záležitostí, avšak jedná se o důležité východisko pro řadu modelů. Pokud jsou podmínky pro dokonalou konkurenci na trhu práce splněny, dochází k optimální alokaci pracovníků do firem za určité mzdy. Firma přicházející na dokonale konkurenční trh práce je na tomto trhu spolu s velkým množstvím dalších firem, a proto nemůže cenu práce (=mzdu) ovlivnit (Univerzita Hradec Králové, 2014).

Nedokonale konkurenční trh je naopak charakteristický malým počtem přicházejících firem. Z toho také plyne jejich schopnost ovlivnit cenu práce. Aby firma získala dodatečnou jednotku práce, je ochotna za ni nabídnout vyšší mzdovou sazbu (Univerzita Hradec Králové, 2014).

V odborné literatuře se lze setkat s pojmy formální a neformální trh práce. Jako **formální trh práce** je označován trh oficiálních pracovních příležitostí, které jsou kontrolovány společenskými institucemi. Opakem je **neformální trh práce**, který této kontrole nepodléhá a zahrnuje jak aktivity šedé ekonomiky, tak také samozásobitelství či sousedské a rodinné výpomoci (Mareš, 2002).

Tvrdí (2007) dále rozlišuje primární a sekundární trh práce. **Primární trh práce** zahrnuje výhodnější pracovní příležitosti a prestižnější pracovní místa. Zaměstnanci mají možnost kvalifikačního a profesního růstu, mají lepší pracovní podmínky a práce je relativně dobře placená. Na druhé straně existuje **sekundární trh práce**, kde lze nalézt hůře placená pracovní místa s nižší prestiží. Zaměstnanci zde nemají možnost kvalifikačního a kariéerního růstu, stávají se častěji nezaměstnanými. Naopak od primárního trhu lze na sekundárním trhu práce snadněji získat práci, jelikož je zde velká fluktuace pracovníků. Častými subjekty na sekundárním trhu jsou především pracovníci s nízkou kvalifikací, příslušníci etnických minorit, tělesně postižené osoby nebo také ženy.

V souvislosti s dělením pracovního trhu je často zmiňován i pojem **marginalizace na trhu práce**. Podle Sirovátka (2007) se jedná o proces, kdy jsou určité pracovní pozice přiřazeny specifickým segmentům pracovní síly, které jsou sice ochotné pracovat, avšak nejsou schopné docílit zapojení v dlouhodobější formě zaměstnání, která by plně využila jejich pracovní potenciál. Marginalizace je tedy zatlačení pracovníků s určitými sociálními

charakteristikami do nevýhodných pozic na trhu práce (nejčastěji se jedná právě o výše zmíněný sekundární trh práce) a jejich vystavení vyššímu riziku nezaměstnanosti.

3.6.1 Subjekty na trhu práce

Jak již bylo výše zmíněno, trh práce je místem střetu nabídky práce s její poptávkou. **Poptávkou po práci** je podle Tvrdého (2007) označováno množství práce požadované zaměstnavateli, za které jsou ochotni zaplatit danou mzdu. Poptávku lze dále dělit na:

- uspokojenou poptávku po práci, kterou představují především obsazená pracovní místa osobami zaměstnanými v pracovním poměru nebo osobami samostatně výdělečně činnými;
- neuspokojenou poptávku po práci, kdy se jedná o volná pracovní místa, která chtějí zaměstnavatelé obsadit. Neuspokojenou poptávku po práci lze dále členit na evidovanou (volná místa evidovaná úřadem práce či jinou zaměstnavatelskou agenturou) a neevidovanou (volná místa, která chtějí zaměstnavatelé obsadit bez pomoci státních či dalších zprostředkovatelských orgánů).

Nabídku práce na trhu práce představují osoby, které za určitou mzdu nabízejí svou pracovní sílu. Stejně jako poptávku po pracovní síle lze i nabídku podle Tvrdého (2007) dělit na uspokojenou a neuspokojenou:

- uspokojená nabídka práce je počet ekonomicky aktivních osob na pracovních místech (osob zaměstnaných v pracovním poměru, osob samostatně výdělečně činných);
- neuspokojená nabídka práce je tvořena osobami, které sice pracovní sílu nabízejí, ale z různých důvodů nemohou zaměstnání získat. Jde o osoby, které nepracují, ale pracovat mohou, chtějí a práci hledají. I zde je možné další členění neuspokojené nabídky práce na evidovanou (evidovaní uchazeči na úřadech práce) a neevidovanou (uchazeči, kteří se snaží najít práci sami bez pomoci státních orgánů).

3.6.2 Instituce na trhu práce

Kromě klíčových subjektů na trhu práce, mezi které jsou řazeny výše zmíněná pracovní síla a ekonomické subjekty, na tomto trhu působí také mnoho dalších orgánů. Jedná se o instituce národního i mezinárodního charakteru, jejichž cílem je snaha o regulaci pracovního trhu, realizace politiky zaměstnanosti a také snaha o vytvoření určitých pracovních standardů. Druhou významnou skupinou, která reguluje trh práce, jsou potom nejrůznější opatření, zákony a nařízení.

Vrcholným orgánem, který se v České republice zabývá problematikou trhu práce a zaměstnanosti, je **Ministerstvo práce a sociálních věcí** (dále jen MPSV). Vznik MPSV v současné podobě se datuje k červenci 1990, avšak obdobný orgán existoval již za dob Československa od roku 1968. Do kompetence uvedeného ministerstva patří především oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti), pracovněprávní legislativa, sociální politika (sociální dávky, problematika zdravotně postižených osob) a sociální pojištění (důchody, nemocenské), dále také například bezpečnost a ochrana zdraví při práci či integrace cizinců (Ministerstvo práce a sociálních věcí, O MPSV, 2014). Z konkrétních činností MPSV lze uvést např. zpracování celostátní koncepce a programů státní politiky zaměstnanosti, řešení stěžejních otázek na trhu práce, sledování a vyhodnocování situace na trhu práce a zpracovávání prognóz jeho dalšího vývoje nebo také mezinárodní spolupráce v oblasti zaměstnanosti a lidských zdrojů, včetně spolupráce s Evropskou unií (Tvrdý, 2007). Mezi organizace podřízené MPSV patří Úřad práce ČR, Česká správa sociálního zabezpečení, Státní úřad inspekce práce a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu. MPSV je také zřizovatelem několika dalších institucí, jako příklad lze zmínit Výzkumný ústav práce a sociálních věcí nebo Fond dalšího vzdělávání (Ministerstvo práce a sociálních věcí, O MPSV, 2014).

Úřad práce České republiky v současné podobě byl zřízen k 1. 4. 2011 zákonem č. 73/2011 Sb. Jedná se o správní úřad s celostátní působností, jehož organizační struktura je tvořena generálním ředitelstvím a krajskými pobočkami. Součástí krajských poboček jsou tzv. kontaktní pracoviště, která nahradila bývalá krajská okresní pracoviště a současně byla zřízena nová na úrovni obcí s rozšířenou působností. Zmíněná kontaktní pracoviště vykonávají činnosti ve dvou základních oblastech. Jedná se o oblast zprostředkování

zaměstnání a evidence uchazečů, kdy pracoviště vedou evidenci uchazečů o zaměstnání, podávají informace o volných pracovních místech, podílí se na realizaci aktivní politiky zaměstnanosti či např. vypracovávají a sjednávají individuální akční plány. Druhou oblastí činnosti kontaktních pracovišť je problematika podpory v nezaměstnanosti, kdy z konkrétních činností lze zmínit např. rozhodnutí o přiznání podpory v nezaměstnanosti, případně o její výši, přiznání kompenzace odstupného nebo např. problematika podpory při rekvalifikaci. Hlavní úlohou krajských poboček Úřadu práce ČR je zejména zpracování koncepce trhu práce v územním rozsahu kraje nebo zajištění opatření pro rovné zacházení se zaměstnanci. Činnost generálního ředitelství je potom úzce spojena s MPSV, krajskými pobočkami nebo také s mezinárodními institucemi (Úřad práce ČR, O Úřadu práce České republiky, 2014).

Kromě výše uvedených státních institucí mají na trhu práce své místo také zástupci zaměstnanců – **odborníky**. Odborové svazy hrají významnou úlohu jak v oblasti kolektivního vyjednávání, kdy mají větší moc než jednotlivci, ale také v dalších oblastech, jako jsou např. připomínky k legislativním předpisům z oblasti trhu práce. Hlavním cílem činnosti odborů je prosazování principu rovných příležitostí a zamezování všem formám diskriminace. Zaměřují se na usnadnění získání a udržení zaměstnání, na zabezpečení spravedlivých a rovných ekonomických a sociálních podmínek zaměstnanců (Šimek, 2005).

V souvislosti s odborníky je vhodné zmínit také **Radu hospodářské a sociální pomoci České republiky** (dále jen RHSP ČR), která vznikla v roce 1990 jako platforma pro vedení dialogu mezi vládou, odborníky a zaměstnavateli. Jelikož se jedná o třístrannou dohodu, často je používán také pojem tripartita. Cílem RHSP ČR je pomocí jednání zástupců vlády, zaměstnavatelů a zaměstnanců dosáhnout shody v zásadních otázkách hospodářského a sociálního rozvoje. Oblasti, ve kterých RHSP ČR působí, jsou např. pracovněprávní vztahy, mzdy a platy, bezpečnost práce nebo také rozvoj lidských zdrojů a vzdělávání.

Kromě výše zmíněných základních orgánů existuje samozřejmě celá řada dalších institucí působících na trhu práce, a to jak na národní, tak také na mezinárodní úrovni, z nichž jako jednu z nejvýznamnějších lze označit **Mezinárodní organizaci práce** (International Labour Organization, dále pouze ILO). ILO je specializovanou organizací

Organizace spojených národů (dále pouze OSN), jejímž hlavním cílem je prosazování sociální spravedlnosti a mezinárodně uznávaných lidských a pracovních práv. Tato organizace byla založena r. 1919 jako součást Versailleské mírové smlouvy, která oficiálně ukončila první světovou válku. Mezi devět zakládajících států patřilo i tehdejší Československo. Od r. 1920 je sídlo ILO v Ženevě a v současné době je členem 185 zemí (ILO, Alphabetical List of ILO Member Countries, 2013). Jak již bylo výše zmíněno, ILO je od r. 1946 specializovanou agenturou OSN, přičemž jako jediná funguje na principu tripartity - na jejím fungování se podílí zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů jako rovnocenní partneři vlád členských států. Cílem ILO je podpora sociální spravedlnosti a mezinárodně uznávaných lidských a pracovních práv, tvorba mezinárodních pracovních standardů, formulace mezinárodních politických přístupů a programů na zlepšení pracovních a životních podmínek nebo také organizace vzdělávacích a výzkumných programů (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Základní informace o MOP, 2007).

Jak bylo na začátku této kapitoly zmíněno, kromě institucí na trhu práce existují nejrůznější legislativní předpisy, které se také podílejí na jeho regulaci. Jako stěžejní předpis lze uvést **zákoník práce**, který postihuje základní oblasti individuálního pracovního práva. Mezi konkrétní oblasti úpravy patří např. právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, právní vztahy kolektivní povahy nebo zapracovávání příslušných předpisů Evropských společenství (Zákoník práce, č. 262/2006 Sb.).

Dalším významným národním legislativním dokumentem je **zákon o zaměstnanosti** č. 435/2004 Sb. Tento zákon upravuje zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, jejímž cílem je dosažení plné zaměstnanosti a ochrana proti nezaměstnanosti. Lze zde tedy nalézt detailnější opatření směřující ke zlepšení situace na trhu práce (Zákon o zaměstnanosti, č. 435/2004).

Kromě těchto dvou zmíněných předpisů je téma zaměstnanosti, nezaměstnanosti a trhu práce zmiňováno ve velkém množství dalších národních legislativních předpisů či strategických dokumentů, pro tuto práci však byly pro detailnější popis vybrány pouze dva výše uvedené zákony.

Na mezinárodní úrovni lze problematiku zaměstnanosti a trhu práce nalézt také v mnoha dokumentech, jde především o nejrůznější úmluvy mezinárodních organizací, např. OSN či Evropské unie. Na úrovni Evropské unie je zásadním a zastřešujícím dokumentem strategie **Evropa 2020**. Jedná se desetiletou strategii EU, jejímž cílem je dosažení hospodářského růstu a větší zaměstnanosti. Snahou je také vytvoření podmínek pro inteligentní a udržitelný růst, který podporuje sociální začlenění (Evropská komise, Strategie Evropa 2020 v kostce, 2014). Za tímto účelem bylo v rámci strategie stanoveno pět hlavních cílů, z nichž jeden je přímo spojen se zaměstnaností, protože záměrem je zaměstnat 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let. S problematikou zaměstnanosti jsou spojeny i další cíle, jelikož úmyslem EU do roku 2020 je podporovat vzdělávání spolu s vědou a výzkumem. K dosažení těchto cílů má přispět několik iniciativ, díky nimž mohou nejen orgány EU, ale i orgány členských zemí spolupracovat. Do oblasti zaměstnanosti spadají tři z celkem sedmi iniciativ. Jedná se o:

- Mládež v pohybu – snahou je zvýšit šance mladých lidí v Evropě na nalezení vhodného pracovního místa, a to formou získání zkušeností z jiných zemí.
- Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa – cílem je impuls k získávání dovedností pro budoucí zaměstnání, k vytváření nových pracovních míst a k inovaci legislativy zaměstnanosti v členských státech EU.
- Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení – úmyslem je snížit počet ohrožených chudobou o 20 mil. osob (Evropská komise, Iniciativy Evropa 2020, 2014).

Z uvedené strategie Evropa 2020 vychází **Evropská strategie zaměstnanosti**, jejímž cílem je snaha o vznik většího množství pracovních míst s vyšší kvalitou. Zmíněná strategie také poskytuje platformu pro výměnu informací, diskuzi o politikách zaměstnanosti a jejich koordinaci mezi jednotlivými členskými státy (Evropská komise, Evropská strategie zaměstnanosti, 2014).

Na úrovni Evropské unie lze nalézt mnoho dalších dokumentů a strategií věnujících se tématu zaměstnanosti a trhu práce. Pro jejich velké množství však byly vybrány pouze dva výše zmíněné dokumenty.

3.6.3 Informační zdroje dat o situaci na trhu práce

Pro pozorování vývoje na trhu práce je nezbytné sledovat a následně analyzovat data popisující stav pracovního trhu k určitému datu. Podle Tvrdeho (2007) byla pro lepší srovnatelnost zavedena evropská klasifikace územních statistických jednotek, tzv. CZ-NUTS. Jejich přehled lze vidět v tab. 1.

Tab. 1: Nomenklatura územních statistických jednotek

Statistická jednotka		Počet v ČR
- zkratka	- česká název	
NUTS 1	území	1
NUTS 2	regiony soudržnosti	8
NUTS 3	kraje	14
LAU 1	okresy	76 + 15 pražských obvodů
LAU 2	obce	6 249

(zdroj: *Evropské strukturální a investiční fondy, 2014*)

Tato klasifikace území je stěžejní při analýzách dat z Českého statistického úřadu (dále pouze ČSÚ), přičemž za základní informační zdroje o trhu práce lze považovat právě šetření ČSÚ a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Stěžejním informačním zdrojem je **Výběrové šetření pracovních sil** (dále jen VŠPS), které je ve většině států světa, v ČR od roku 1992. Cílem VŠPS je především získávat pravidelné (čtvrtletní) informace o situaci na trhu práce, které následně umožní analýzu zejména z ekonomického, sociálního a demografického hlediska. Díky VŠPS je zjišťována aktuální struktura zaměstnanosti podle pohlaví, věku, kvalifikace, odvětví a charakteru zaměstnání respondentů. Dále jsou také zjišťovány údaje o mobilitě pracovních sil, o celkové nezaměstnanosti a jejím charakteru, o struktuře nezaměstnaných z hlediska sociálního či profesního nebo také o délce trvání nezaměstnanosti. Předmětem šetření jsou osoby žijící v náhodně vybraných

bytech bez ohledu na druh pobytu. U osob mladších 15 let se sledují pouze základní údaje. Výsledky VŠPS jsou dostupné pro úrovně NUTS 1 – NUTS 3 (Tvrđý, 2007).

Dalším významným šetřením, které mimo jiné zahrnuje i oblast zaměstnanosti a trhu práce, je **Sčítání lidu, domů a bytů** (dále pouze SLDB), které je zpracováváno ČSÚ jednou za deset let. Toto nejrozsáhlejší statistické šetření je zdrojem informací o počtu a struktuře obyvatel, jsou zjišťovány i jejich sociální či kulturní znaky. Obsahem šetření jsou také data o počtu a struktuře domů a bytů. Cílovou populací SLDB jsou všechny osoby na území ČR v rozhodný okamžik. Data jsou k dispozici od úrovně LAU 2, ale lze žádat i o data za nižší prostorové jednotky (Sčítání lidu, domů a bytů, O sčítání, 2012).

Z dalších českých informačních zdrojů dat lze uvést např. Regionální statistiku práce či Běžnou evidenci obyvatelstva.

Z mezinárodních šetření na trhu práce lze zmínit **Key Indicators of the Labour Market** (KILM). Jde o nástroj pro získání informací o trhu práce a jejich následné srovnání v daném území a tematické struktuře. Výstupem KILM je tedy obsáhlá databáze dat od roku 1980 na národní úrovni, pomocí níž lze provádět další analýzy trhu práce. Toto šetření je tvořeno 18 indikátory, které byly vybrány v závislosti na relevanci dat, jejich dostupnosti a mezinárodní srovnatelnosti (International Labour Organization, What is KILM, 2015).

3.6.4 Rizikové skupiny obyvatel na trhu práce

Podle Sirovátka s Marešem (2003) patří mezi rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání především občané se zdravotním postižením, mladiství uchazeči a čerství absolventi škol, cizinci a příslušníci různých etnických skupin, uchazeči často měnící zaměstnání, nekvalifikované osoby, dále lidé pečující o dítě, starší obyvatelé nebo také osoby s omezenou dopravní obslužností.

Skupina **osob se zdravotním postižením** na trhu práce je z hlediska charakteru postižení (fyzického či psychického nebo také genetického či získaného následkem úrazu v průběhu života) velmi rozmanitá. Co však všechny tyto osoby spojuje je právě problematika nezaměstnanosti. Pro zlepšení situace na trhu práce pro tuto skupinu osob je

snahou dodatečně zvýšit jejich vzdělání, např. formou specializovaných rekvalifikačních kurzů. Důvodem je především fakt, že většinu osob se zdravotním postižením tvoří lidé s nedokončeným nebo dokonce s žádným vzděláním (Kuchař, 2007). Lidem se zdravotním postižením se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce. Jako jednu z forem lze uvést pracovní rehabilitaci, což je dle MPSV souvislá činnost zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením. Tuto činnost spolu se sestavením individuálního plánu pracovní rehabilitace a s uhrazením nákladů zabezpečují krajské pobočky Úřadu práce. Pro tyto osoby jsou také zřizována tzv. chráněná pracovní místa. Jedná se o místa zřízená na základě dohody s Úřadem práce, který za každé takto vytvořené místo poskytuje zaměstnavateli příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů. Ke zvýšení motivace zaměstnávat zdravotně postižené pracovníky jsou zavedeny určité formy zaměstnavatelských odměn. Kromě již zmíněného příspěvku na vytvoření chráněného pracovního místa se jedná např. o uhrazení nákladů spojených s přípravou zdravotně postižených osob na konkrétním pracovišti. K vyšší zaměstnanosti osob se zdravotním postižením má přispět i povinnost zaměstnavatele s více než 25 zaměstnanci zaměstnat tyto osoby, a to ve výši 4 % z celkového počtu jeho zaměstnanců (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Zdravotní postižení, 2014).

Další velmi početnou rizikovou skupinou na trhu práce jsou čerství **absolventi středních a vysokých škol**. Jelikož se tyto lidé ucházejí o své často první zaměstnání, mají podle Buchtové (2002) velkou nevýhodu v tom, že nemají praktické zkušenosti, základní pracovní návyky a navíc postrádají určité kontakty, které by jim na trhu práce zajistily lepší orientaci. Pro zvýšení zaměstnanosti absolventů existují nejrůznější programy stáží a praxí, díky kterým mohou získat praktické zkušenosti již v době studia (Buchtová, 2002).

Skupina **osob bez dostatečné kvalifikace** je tvořena především obtížně vzdělatelnými osobami, často s malým zájmem o zaměstnání, ale také sociálně nepřizpůsobivými lidmi. Ke zvýšení zaměstnanosti těchto osob jsou organizovány nejrůznější druhy rekvalifikačních kurzů, avšak velkým problémem je již zmíněný nezájem těchto osob zvyšovat své vzdělání a zvyšovat tak šanci na nalezení vhodného zaměstnání (Buchtová, 2002).

Rizikovou skupinou na trhu práce jsou i **příslušníci etnických skupin**. V ČR se jedná především o romské obyvatelstvo. Podle Kuchaře (2007) je a bude pro Romy stále obtížnější nalézt vhodné zaměstnání z důvodu zvyšujících se nároků na uplatnění na trhu práce, kdy hlavní roli hraje výše kvalifikace a rozsah a kvalita sociálních dovedností. Kuchař dále uvádí, že pro Romy je typická nižší adaptabilita na sociální prostředí majoritní populace, která je způsobena odlišným kulturním a sociálním vývojem. Jednou z těchto odlišností je postoj ke vzdělávání, kdy řada romských dětí má jen základní vzdělání. Jelikož se celkově snižuje počet možností zaměstnání pro nekvalifikované pracovníky, nelze v zaměstnanosti Romů očekávat výrazné zlepšení. Dalším problémem je také značný nezájem ať už o kvalitní vzdělání nebo o získání a dlouhodobé udržení pracovního místa (Kuchař, 2007).

Na trhu práce jsou rizikovou skupinou také **osoby vyšších věkových kategorií**, jelikož při hledání vhodného zaměstnance dávají zaměstnavatelé přednost spíše mladším kandidátům. Důvodem mohou být např. požadavky na práci s moderní technikou, znalost jazyků či celkově lepší adaptabilita na nové pracovní prostředí. Problémem starších nezaměstnaných osob mohou být nežádoucí pracovní návyky dosažené během celoživotní pracovní kariéry, kdy např. setrvání celý život na jednom pracovním místě může způsobit omezení pracovních dovedností a zkušeností, nebo také zdravotní problémy, které jsou s vyšším věkem obyvatelstva často spojovány. I zde se pro zlepšení zaměstnanosti starších osob jeví absolvování rekvalifikačních kurzů, které ovšem nemůže zaručit získání pracovního místa (Sirovátka, Mareš, 2003).

3.7 Časové řady

Časové řady jsou dle Součka (2001) uspořádanou posloupností hodnot určitého kvantitativního ukazatele, přičemž je předpokládáno, že tento ukazatel je věcně a prostorově shodně vymezen. Důsledkem je tedy možnost hodnotit vliv časových změn.

V odborné literatuře lze nalézt několik dělení časových řad.

- Dle časové povahy daného ukazatele je možné časové řady dělit na okamžikové a intervalové, kdy hodnoty **okamžikových časových řad** vyjadřují stav daného ukazatele zachycený k určitému okamžiku, naopak

řady intervalové jsou charakteristické tím, že zachycují hodnoty určitého ukazatele za daný časový úsek. Pro analýzu časových řad je velmi důležitá časová srovnatelnost údajů. U okamžikových řad je nezbytné, aby byla data vztažena ke stejnému okamžiku, např. ke stejnému dni, hodině, atd. Obdobná podmínka platí i pro intervalové časy – je nutné, aby analyzované údaje pocházely ze stejně dlouhých časových intervalů. Dodržení této podmínky (zejména u měsíců a čtvrtletí) je však obtížné z důvodu různého počtu dnů. Aby bylo možné i přes odlišné délky intervalů časové řady srovnávat, je nutné provést operaci zvanou očištění časové řady o důsledky kalendářních variací, kdy dochází k přepočtu na jednotkově stejně dlouhý časový interval (Souček, 2001).

- Podle periodicity, s jakou jsou údaje sledovány, lze rozlišovat časové řady **dlouhodobé** (roční) a **krátkodobé**, kdy jsou údaje analyzovány za čtvrtletí, měsíc či týden (Hindls, Hronová, Seger, 2003).
- Časové řady lze také dělit dle druhu sledovaných ukazatelů na časové řady **primárních** a **sekundárních** ukazatelů. Primární ukazatele jsou zjišťované přímo, lze u nich jednoznačně určit typ charakteristiky. Naopak ukazatele sekundární mohou vznikat jako funkce jednoho či dvou a více primárních ukazatelů (Hindls, Hronová, Seger, 2003).
- Další dělení časových řad vychází ze způsobu vyjádření údajů, kdy lze rozlišit časové řady **peněžních** ukazatelů a časové řady ukazatelů **naturálních** (Hindls, Hronová, Seger, 2003).

3.7.1 Metody analýzy časových řad

Metodu, která má být zvolena k analýze časových řad, je nutné vybrat na základě posouzení několika faktorů. Je potřeba brát ohled na účel analýzy časových řad, typ řady nebo také dostupnou databázi dat. Výchozím principem modelování časových řad je podle Hindlse, Hronové a Segera (2003) jednorozměrný model

$$y_t = f(t, \varepsilon_t),$$

kdy y_t je hodnota modelovaného ukazatele v čase t , ε_t je hodnota náhodné složky v čase t . K tomuto modelu lze přistupovat následujícími třemi přístupy:

- **Dekompoziční metoda** rozkládá danou časovou řadu na trendovou, cyklickou, sezónní a nesystematickou složku, kdy trend vyjadřuje obecnou tendenci vývoje zkoumaného jevu za delší časové období, může být rostoucí nebo klesající, ale může také existovat časová řada bez trendu. Trendová složka se modeluje pomocí matematických křivek. Druhou složkou je sezónní složka, což je pravidelně se opakující odchylka od trendové složky. Perioda této složky je menší než celková velikost sledovaného období. Cyklická složka udává kolísání okolo trendu v důsledku dlouhodobého cyklického vývoje, kdy dochází ke střídání fází růstu a poklesu. Poslední složkou je složka náhodná, která vyjadřuje nahodilé a nesystematické výkyvy, může se jednat i o chyby měření (Hančlová, Tvrdý, 2003).
- **Boxova-Jenkinsova metodologie** uvažuje náhodnou složku jako základní prvek konstrukce modelu časové řady. Náhodná složka může být tvořena korelovanými náhodnými veličinami, z tohoto důvodu je kladen velký důraz na korelační analýzu pozorování, která jsou následně uspořádána do podoby časové řady (Hindls, Hornová, Seger, 2003)
- **Spektrální analýza časových řad** se dle Hindlse, Hronové a Seger (2003) od předcházejících přístupů liší zejména tím, že považuje zkoumanou časovou řadu za směs sinusových a kosinusových křivek s různými amplitudami a frekvencemi. Díky této metodě lze provést popis periodického chování časové řady a zejména určit ty složky periodity, které se podílejí na věcných vlastnostech zkoumaného procesu.

3.7.2 Trendové funkce

Nejdůležitějším úkolem analýzy časových řad je popis tendence vývoje dané časové řady. Mezi nejčastěji používané patří lineární trend, parabolický trend, exponenciální trend, modifikovaný exponenciální trend, logistický trend a Gompertzova křivka (Hindls, Hronová, Seger, 2003).

Lineární trend neboli trendovou přímkou lze vyjádřit ve tvaru:

$$T_t = b_0 + b_1 t$$

kde b_0 a b_1 jsou neznámé parametry a $t = 1, 2, \dots, n$ je časová proměnná. Ke zjištění hodnot parametrů b_0 a b_1 se používá metoda nejmenších čtverců a je proto nezbytné vyřešit dvě normální rovnice:

$$\sum y_t = nb_0 + b_1 \sum t$$

$$\sum ty_t = b_0 \sum t + b_1 \sum t^2$$

Řešením soustavy normálních rovnic jsou již zmíněné odhady parametrů:

$$b_0 = \bar{y} - b_1 \bar{t}$$

$$b_1 = \frac{\sum ty_t - \bar{t} \sum y_t}{\sum t^2 - n \bar{t}^2}$$

Druhou často používanou trendovou funkcí je **parabolický trend**, který lze vyjádřit rovnicí ve tvaru:

$$T_t = b_0 + b_1 t + b_2 t^2$$

I zde se pro odhad hodnoty parametrů využívá metody nejmenších čtverců a je nutné vyřešit tři normální rovnice:

$$\sum y_t = nb_0 + b_1 \sum t + b_2 \sum t^2$$

$$\sum y_t t = b_0 \sum t + b_1 \sum t^2 + b_2 \sum t^3$$

$$\sum y_t t^2 = b_0 \sum t^2 + b_1 \sum t^3 + b_2 \sum t^4$$

Pokud platí $\sum t^k = 0$, $k = 1, 3, 5, \dots$ lze z druhé rovnice vypočítat odhad parametru b_1 ve tvaru:

$$b_1 = \frac{\sum y_t t'}{\sum t'^2}$$

Zbývající parametry lze dopočítat řešením normálních rovnic:

$$\begin{aligned}\sum y_t &= nb_0 + b_2 \sum t'^2 \\ \sum y_t t'^2 &= b_0 \sum t'^2 + b_2 \sum t'^4\end{aligned}$$

odkud:

$$\begin{aligned}b_0 &= \frac{\sum y_t \sum t'^4 - \sum t'^2 \sum y_t t'^2}{n \sum t'^4 - (\sum t'^2)^2} \\ b_2 &= \frac{n \sum y_t t'^2 - \sum y_t \sum t'^2}{n \sum t'^4 - (\sum t'^2)^2}\end{aligned}$$

3.8 Shluková analýza

Shluková analýza je vícerozměrná statistická metoda, jejímž cílem je odhalit vnitřní strukturu množiny objektů. Snahou je rozdělit objekty do předem neznámého počtu podmnožin – shluků, pro které budou platit následující tvrzení:

- objekty patřící do jednoho shluku jsou si v hodnotách maximálně podobné,
- objekty patřící do různých shluků jsou si v hodnotách maximálně nepodobné,
- každý objekt náleží s jistotou právě do jednoho shluku (Minařík, 2008).

Shlukovací metody lze rozdělit na hierarchické a nehierarchické. **Hierarchické shlukovací postupy** jsou založeny na hierarchickém uspořádání objektů a jejich shluků. Graficky se hierarchicky uspořádané shluky zobrazují formou vývojového stromu nebo dendrogramu. Mezi metriky shlukování patří např. metoda nejbližšího souseda, metoda nejvzdálenějšího souseda, metoda průměrné vzdálenosti, metoda těžiště, metoda mediánová či Wardova metoda, která byla použita pro tuto práci. Cílem Wardovy metody je minimalizovat heterogenitu jednotlivých shluků podle kritéria minima přírůstků vnitroskupinového součtu čtverců odchylek objektů od těžiště shluku. V každém kroku se pro všechny dvojice odchylek spočítá přírůstek součtu čtverců odchylek, vzniklý jejich

sloučením a pak se spojí ty shluky, kterým odpovídá minimální hodnota tohoto přírůstku (Meloun, Militký, 2010).

Nehierarchickým shlukováním nevzniká hierarchická struktura. Daná množina je rozkládána do podmnožin podle předem stanoveného kritéria. Nehierarchické metody lze dělit na metody optimalizační a analýzy modů (Kučera, 2008).

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V následující praktické části práce je vymezeno území Pardubického kraje (kapitola 4.2 Pardubický kraj), jeho přírodní a socioekonomické podmínky (kapitoly 4.3 Přírodní podmínky kraje a kapitola 4.4 Socioekonomické podmínky kraje). Všechny správní obvody obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji byly shlukovou analýzou zařazeny do šesti shluků, na jejichž úrovni je v dalších kapitolách práce provedena analýza vývoje míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 a následně je vypočítána predikce tohoto ukazatele do roku 2020 (podkapitoly 4.5.1-6 Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech shluku 1-6).

4.1 Shluková analýza správních obvodů obcí s rozšířenou působností

V Pardubickém kraji se nachází celkem 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (tab. 2).

Tab. 2: Přehled správních obvodů ORP v Pardubickém kraji

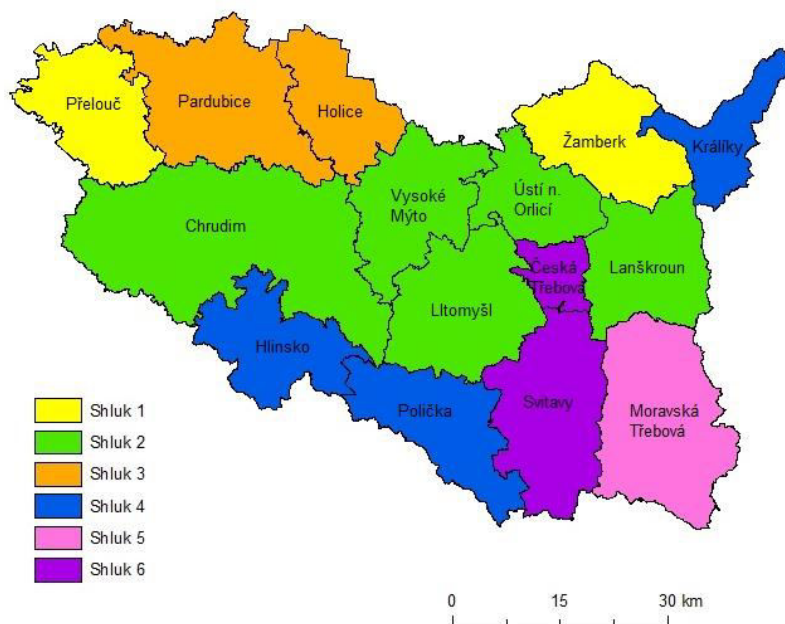
Správní obvod ORP	Rozloha (km ²) ^[1]	Počet obyvatel ^[1]	Hustota zalidnění (osoby/ km ²) ^[1]
Česká Třebová	79,71	18 382	231
Hlinsko	246,64	21 172	86
Holice	213,65	17 389	81
Chrudim	746,13	82 871	111
Králíky	158,65	8 860	56
Lanškroun	275,14	23 148	84
Litomyšl	337,06	26 729	79
Moravská Třebová	417,28	26 560	64
Pardubice	409,28	126 476	309
Polička	272,68	19 641	72
Přelouč	257,26	24 704	96
Svitavy	351,58	31 692	90
Ústí nad Orlicí	190,50	26 538	139
Vysoké Mýto	281,87	32 624	116
Žamberk	281,46	29 199	104

(zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování)

[1]: údaje k 31. 12. 2013

Správní obvody byly pomocí shlukové analýzy rozděleny do šesti shluků, ve kterých byla analyzována míra nezaměstnanosti a také provedena predikce vývoje tohoto ukazatele do roku 2020. Geografické rozmístění jednotlivých shluků je zachyceno na obr. 2.

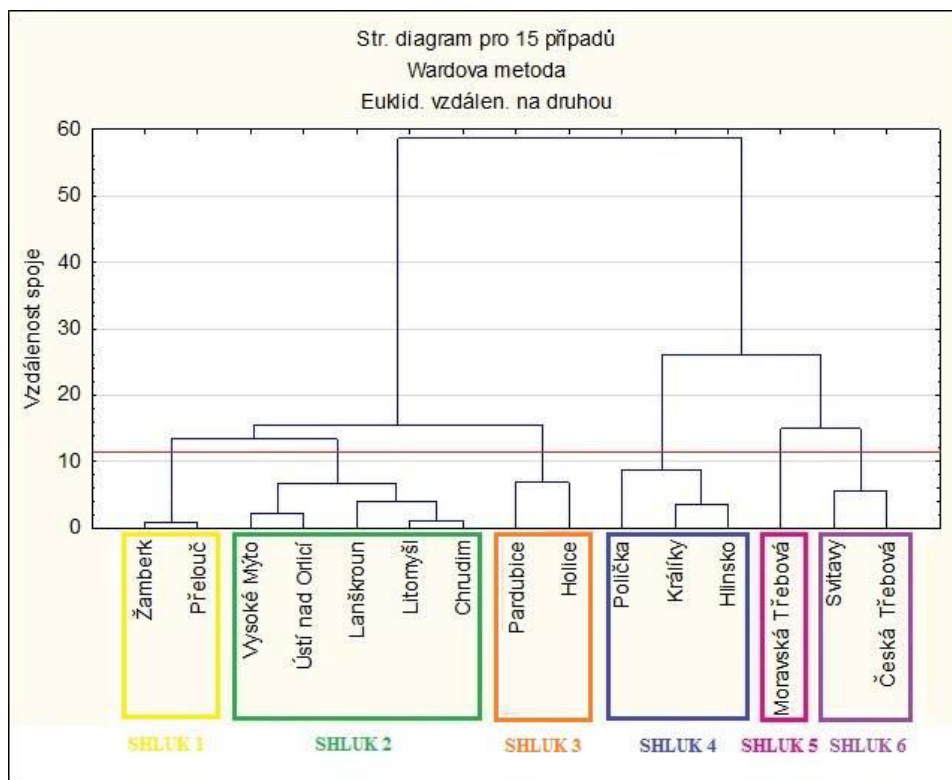
Obr. 2: Geografické rozmístění shluků SO ORP

(zdroj: vlastní zpracování dle ArcČR 500, 2014)

Shluky byly vytvořeny na základě podobnosti situace na trhu práce v jednotlivých správních obvodech ORP kraje (= případy shlukové analýzy). Vstupní data pro shlukovou analýzu jsou uvedena v příloze č. 1. Za proměnné byly zvoleny následující ukazatele, jejich hodnoty byly standardizovány:

- míra nezaměstnanosti,
- míra dlouhodobé nezaměstnanosti,
- počet uchazečů na jedno pracovní místo,
- míra ekonomické aktivity (podíl celkové pracovní síly na počtu osob starších 15 let),
- index ekonomické zátěže (podíl počtu osob ve věku 0–14 let a starších 65 let na počet obyvatel ve věku 15–64 let),
- počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel.

Shluky jsou také znázorněny pomocí dendrogramu ze shlukové analýzy (obr. 3).

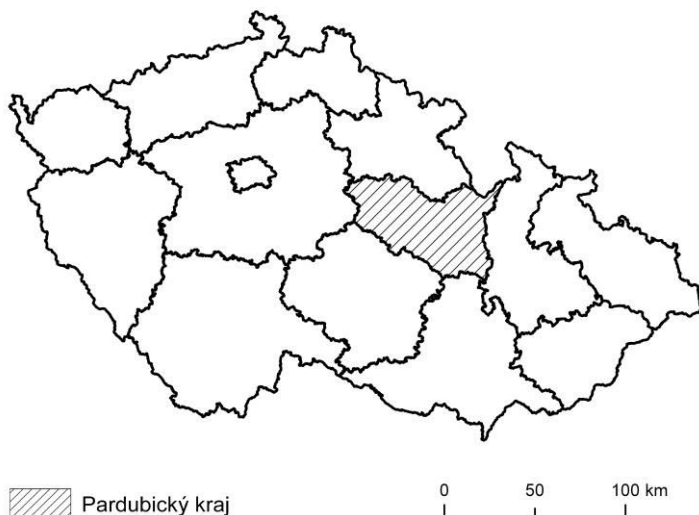

Obr. 3: Dendrogram

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování v programu Statistica)

4.2 Pardubický kraj

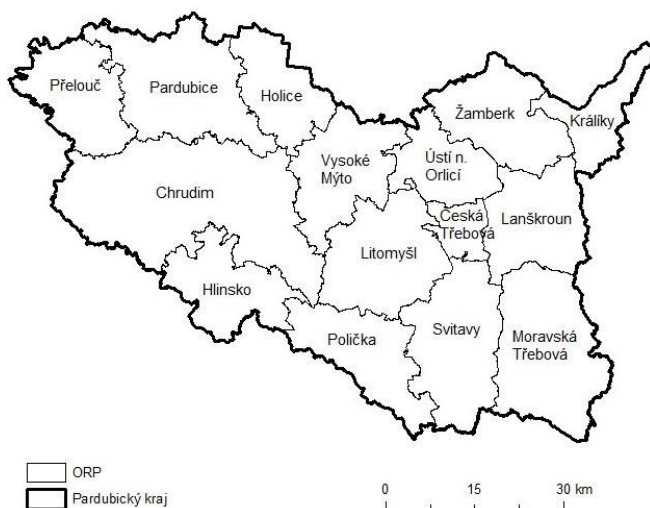
Pardubický kraj se nachází ve východních Čechách (obr. 4), kde sousedí s Královéhradeckým krajem, Středočeským krajem, krajem Vysočina a dále také s krajem Jihomoravským a Olomouckým. Část severní hranice je státní hranicí s Polskem.

Obr. 4: Poloha Pardubického kraje v rámci České republiky

(zdroj dat: vlastní zpracování dle ArcČR 500, 2014)

Vzhledem ke své rozloze (4 519 km²) je Pardubický kraj pátým nejmenším krajem ČR. K 31. 12. 2014 byl počet obyvatel 516 372. Krajským městem jsou Pardubice, které jsou zároveň největším městem v kraji. K 31. 12. 2014 zde žilo 89 432 obyvatel (ČSÚ, Obce Pardubického kraje - aktuální počet obyvatel a výměra, 2015). Kraj je rozdělen do 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obr. 5).

Obr. 5: Správní obvody ORP Pardubického kraje

(zdroj dat: vlastní zpracování dle ArcČR 500, 2014)

4.3 Přírodní podmínky kraje

Bartoš a Šebek (2004) uvádí, že Pardubický kraj je regionem s velmi rozmanitou geografickou členitostí. Ze všech krajů ČR lze právě v Pardubickém kraji nalézt nejvyšší rozdíly v nadmořské výšce. Důvodem je jak přítomnost horských oblastí (Orlické hory, Králický Sněžník), tak i úrodných nížin, např. Polabská nížina (Regiony České republiky, Pohoří, hory a nížiny, 2010). Obyvatelstvo kraje, a s ním i investoři a potenciální zaměstnavatelé, se soustřeďují především v nížinných oblastech kraje.

Dle Podhorského (2008) se Pardubický kraj nachází v klimaticky mírném podnebném pásu, avšak podnebí jednotlivých částí je různé. V horských oblastech Orlických hor, Králického Sněžníku, Žďárských vrchů a Železných hor jsou časté srážky a nižší teploty. Naopak místa nižších poloh jsou typická nižším výskytem srážek a vyššími průměrnými teplotami.

V Pardubickém kraji lze nalézt mnoho řek. Jako příklad lze zmínit Labe, Chrudimku či Doubravu nebo z umělých toků např. Opatovický kanál, který spolu se slepými rameny Labe a rybníky vytváří cennou krajinu, v níž se vyskytuje řada chráněných vodních živočichů a ptáků. Bohatá flóra je i v horských oblastech kraje, kde lze kromě horských druhů nalézt i teplomilná společenstva (Podhorský, 2008).

4.4 Socioekonomické podmínky kraje

Ekonomickou výkonností se v rámci ČR Pardubický kraj řadí mezi podprůměrné kraje. V letech 2008–2011 se na tvorbě hrubého domácího produktu ČR podílel 4 %, v roce 2012 už pouze 3,9 % (třetí nejnižší podíl mezi kraji).

Hospodářství kraje je určováno zejména sekundárním sektorem (průmysl a stavebnictví), neustále se však zvyšuje i podíl terciárního sektoru. Mezi dominantní odvětví průmyslu v kraji se řadí především průmysl elektrotechnický, strojírenský a chemický. V kraji má kromě průmyslu a služeb své místo i zemědělství, v některých zdrojích odborné literatury je Pardubický kraj dokonce řazen mezi kraje s nadprůměrným podílem primárního sektoru na zaměstnanosti. Od roku 2010 v kraji převažuje rostlinná výroba nad živočišnou, přičemž velký význam má produkce obilovin, technických plodin

a pícnin (ČSÚ, Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje 2013, 2014).

Podrobnější charakteristika z hlediska podmínek na trhu práce je provedena za jednotlivé shluky, které byly vytvořeny právě na základě podobnosti situace na trhu práce (viz kapitola 4.1 Shluková analýza správních obvodů obcí s rozšířenou působností).

SHLUK 1 – SO ORP Přelouč, Žamberk

Do shluku 1 byly shlukovou analýzou zařazeny správní obvody dvou obcí s rozšířenou působností. Jedná se o SO OPR Přelouč a Žamberk. Rozloha i počet obyvatel byly k 31. 12. 2013 podobné. Odlišná je poloha správních obvodů v rámci kraje, jelikož SO ORP Přelouč leží na západě, kde těží ze sousedství se SO ORP Pardubice, a SO ORP Žamberk se nachází na východní straně v Orlických horách (obr.5).

Situace na trhu práce je ve správních obvodech ORP náležitých ho shluku 1 velmi příznivá, jelikož míra nezaměstnanosti, index ekonomické zátěže i počet uchazečů je pod krajským průměrem. V uvedených správních obvodech se nachází vyšší počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel, což může být příčinou toho, že je v těchto oblastech nízká míra dlouhodobé nezaměstnanosti a vysoká míra ekonomické aktivity.

SHLUK 2 – SO ORP Chrudim, Lanškroun, Litomyšl, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto

Shluk 2 je co do počtu správních obvodů shlukem největším, bylo sem zařazeno celkem pět správních obvodů ORP. Jednotlivé správní obvody leží ve vzájemné blízkosti, avšak rozloha a počet obyvatel jsou velmi rozličné (tab. 2).

I přes to, že je v tomto shluku nejvíce správních obvodů, nabývají hodnoty jednotlivých ukazatelů velmi podobných hodnot. Správní obvody tohoto shluku jsou charakteristické vysokou mírou ekonomické aktivity, hodnoty indexu ekonomické zátěže a počet ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel se téměř shodují s krajským průměrem. Míra nezaměstnanosti zde v porovnání s ostatními shluky dosahuje nižších hodnot. V tomto shluku (konkrétně SO ORP Vysoké Mýto) byl v roce 2013 zaznamenán nejnižší počet uchazečů, konkrétně devět, na jedno volné pracovní místo (viz příloha 1).

SHLUK 3 – Holice, Pardubice

Do shluku 3 byly zařazeny pouze dva správní obvody, a to SO ORP Pardubice a SO ORP Holice. Oba zmíněné obvody leží v těsném sousedství. Co do rozlohy i počtu obyvatel je SO ORP Pardubice významně větší (tab. 2).

Tento shluk lze z hlediska situace na trhu práce označit jako shluk s nejpříznivějším vývojem. Příčinou je nepochybně přítomnost krajského města Pardubice ve stejnojmenném správním obvodu, které nabízí více pracovních příležitostí pro nezaměstnané osoby. K 31. 12. 2013 se zde nacházelo nejvíce ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel a současně byla zaznamenána nejvyšší míra ekonomické aktivity. Míra nezaměstnanosti i míra dlouhodobé nezaměstnanosti zde v roce 2013 dosáhly nejnižších hodnot, hodnoty indexu ekonomické zátěže dosáhly podobných hodnot jako krajský průměr (tab. 3).

SHLUK 4 – Hlinsko, Králíky, Polička

Do shluku 4 náleží tři správní obvody obcí s rozšířenou působností – Hlinsko, Králíky a Polička. SO ORP Hlinsko a Polička měly k 31. 12. 2013 velmi podobný počet obyvatel i rozlohu. Poslední správní obvod, který patří do tohoto shluku, ORP Králíky je co do rozlohy i do počtu obyvatel menší správní obvod Pardubického kraje (tab. 2).

Hodnoty všech sledovaných ukazatelů jsou velmi podobné krajskému průměru. Výjimkou je pouze počet uchazečů na jedno volné pracovní místo, kdy průměrně připadá v kraji na jedno pracovní místo 17 uchazečů, avšak ve správních obvodech shluku 4 je průměrně 26 zájemců o práci. V tomto shluku byla také v roce 2013 zaznamenána nejnižší průměrná míra ekonomické aktivity, konkrétně 55,6 % v SO ORP Králíky (viz příloha 1).

SHLUK 5 – Moravská Třebová

Shluk 5 je jediným shlukem, kam byl zařazen pouze jeden správní obvod ORP, a to ORP Moravská Třebová. Jedná se o správní obvod ležící na východě Pardubického kraje, jehož rozloha je hned po SO ORP Chrudim druhá největší v kraji (tab. 2).

Správní obvod Moravská Třebová je typický dlouholetou nepříznivou situací na trhu práce. Od roku 2001 je zde v porovnání s ostatními správními obvody kraje nejvyšší míra nezaměstnanosti. V roce 2013 zde byla zaznamenána i druhá nejvyšší míra dlouhodobé

nezaměstnanosti, druhá nejnižší míra ekonomické aktivity a dále také nejvyšší počet uchazečů na jedno volné pracovní místo (tab. 3).

SHLUK 6 – Česká Třebová, Svitavy

Poslední shluk je shlukem dvou správních obvodů, a to SO ORP Česká Třebová a SO ORP Svitavy. Oba uvedené správní obvody leží v těsné blízkosti, přičemž ORP Česká Třebová je dle rozlohy nejmenším správním obvodem kraje, avšak v roce 2013 zde byla druhá nejvyšší hustota zalidnění (tab. 2).

Správní obvody shluku 5 jsou charakteristické vysokými hodnotami míry nezaměstnanosti i míry dlouhodobé nezaměstnanosti. Průměrný počet uchazečů na jedno volné pracovní místo, míra ekonomické aktivity i index ekonomické zátěže dosahovaly obdobných hodnot jako průměr kraje, konkrétní data lze nalézt v tab. 3.

Tab. 3: Průměrné hodnoty sledovaných ukazatelů shluků správních obvodů ORP v roce 2013

Shluk	Míra nezaměstnanosti (%)	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (%)	Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo	Míra ekonomické aktivity (%)	Index ekonomické zátěže	Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel
Shluk 1	6,76	0,82	12	60,39	44,89	225
Shluk 2	7,08	1,43	11	59,09	47,25	213
Shluk 3	6,09	0,75	19	61,28	47,95	241
Shluk 4	7,84	1,73	26	56,17	47,34	215
Shluk 5	12,39	2,82	31	57,60	45,23	181
Shluk 6	9,97	4,31	14	58,54	47,48	195
KRAJ	7,80	1,79	17	58,80	46,94	214

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní výpočty)

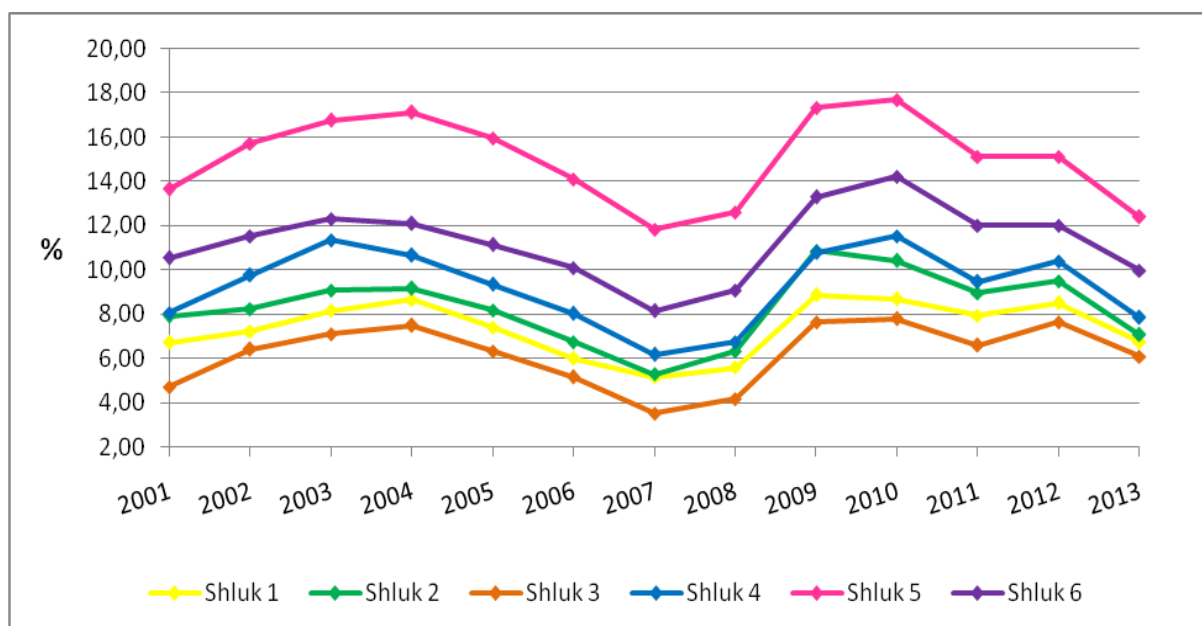
4.5 Nezaměstnanost ve shlcích Pardubického kraje

V letech 2001–2013 byly v jednotlivých shlcích zaznamenány míry nezaměstnanosti, které jsou uvedeny v tab. 4. Jedná se o průměrné hodnoty vypočtené z hodnot jednotlivých správních obvodů patřících do konkrétních shluků. Data za jednotlivé správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou uvedena v příloze 2.

Tab. 4: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých shlucích SO ORP v letech 2001–2013 (v %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Shluk 1	6,72	7,21	8,16	8,66	7,42	5,99	5,15	5,59	8,87	8,69	7,95	8,50	6,76
Shluk 2	7,91	8,23	9,09	9,16	8,17	6,75	5,29	6,34	10,86	10,42	8,94	9,50	7,08
Shluk 3	4,72	6,41	7,10	7,49	6,33	5,15	3,50	4,17	7,65	7,80	6,60	7,65	6,09
Shluk 4	8,07	9,77	11,33	10,67	9,34	8,02	6,18	6,74	10,79	11,53	9,46	10,40	7,84
Shluk 5	13,65	15,71	16,76	17,10	15,96	14,11	11,81	12,62	17,31	17,69	15,12	15,10	12,39
Shluk 6	10,53	11,52	12,30	12,08	11,13	10,08	8,15	9,08	13,29	14,21	12,02	12,00	9,97

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní výpočty a zpracování)

Obr. 6: Průměrná míra nezaměstnanosti v jednotlivých shlucích v letech 2001–2013

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

Vývoj míry nezaměstnanosti byl ve všech shlucích správních obvodů podobný. Na počátku sledovaného období došlo ve všech sledovaných územních jednotkách k mírnému nárůstu nezaměstnanosti, který byl vystřídán poklesem přetrvávajícím až do roku 2007. Jedním z důvodů poklesu je i změna metodiky výpočtu míry nezaměstnanosti, jelikož do roku 2004 byla počítána z uchazečů celkem, avšak od roku 2005 už pouze z dosažitelných uchazečů. Z tohoto důvodu došlo k zaznamenání nižších hodnot a tím i zdánlivému poklesu míry nezaměstnanosti. V následujících letech 2008–2010 byl ve všech shlucích zaznamenán růst míry nezaměstnanosti, který je spojován

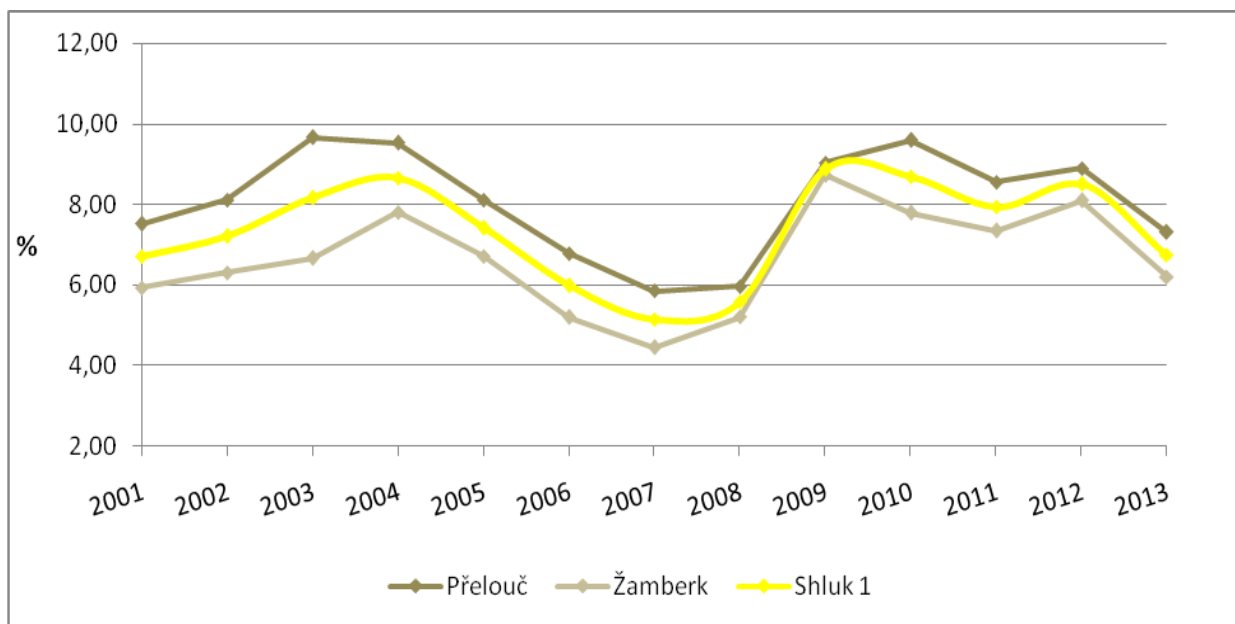

především s globální hospodářskou krizí. Od roku 2010 dochází opět k poklesu sledovaného ukazatele.

V následujících kapitolách je provedena analýza vývoje míry nezaměstnanosti ve všech vytvořených shlucích správních obvodů obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji. Po jednotlivých analýzách vývoje v letech 2001–2013 následují predikce vývoje tohoto ukazatele do roku 2020.

4.5.1 Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 1

Vývoj míry nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností zařazených do shluku 1 (SO ORP Žamberk a SO ORP Přelouč) je znázorněn na obr. 7.

Obr. 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 1

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

V obou zmíněných správních obvodech došlo v první polovině sledovaného období ke zvýšení míry nezaměstnanosti, které však bylo po roce 2004 vystřídáno poklesem hodnot tohoto ukazatele. Jedním z důvodů poklesu je již zmíněná změna metodiky výpočtu míry nezaměstnanosti. V roce 2008 se vlivem světové finanční a hospodářské krize míra nezaměstnanosti zvýšila a od roku 2012 dochází opět ke snižování jejích hodnot.

Ve všech letech sledovaného období byla vyšší míra nezaměstnanosti zaznamenána ve správním obvodu ORP Přelouč. Důvodem nárůstu počtu nezaměstnaných v letech 2002–2003 je propouštění v přeloučských armádních podnicích, kdy dvě tamní vojenská zařízení propustila více než 100 zaměstnanců. Příčinou propouštění byla reforma armády, jelikož kvůli snižujícím se výdajům na obranu musela armáda zrušit některá svá zařízení (iDnes.cz, Armáda propouští stále více lidí v kraji, 2004). Od roku 2004 docházelo k poklesu míry nezaměstnanosti. Příčinou úbytku počtu nezaměstnaných může být vytvoření 450 pracovních míst v nově postavené výrobní hale společnosti Kiekert CS s.r.o. Tato německá společnost, která dodává zámky pro automobily, plánovala v roce 2006 další rozšíření přeloučského závodu a vznik nových pracovních míst (Regionální internetový zpravodaj, Společnost Kiekert rozšířila závod a zaměstnala prvních 450 lidí, 2006). Tato skutečnost může být důvodem stále se snižující míry nezaměstnanosti až do roku 2008, kdy se počty nezaměstnaných prudce zvýšily v důsledku světové hospodářské krize. Od roku 2010 dochází k postupnému snižování míry nezaměstnanosti.

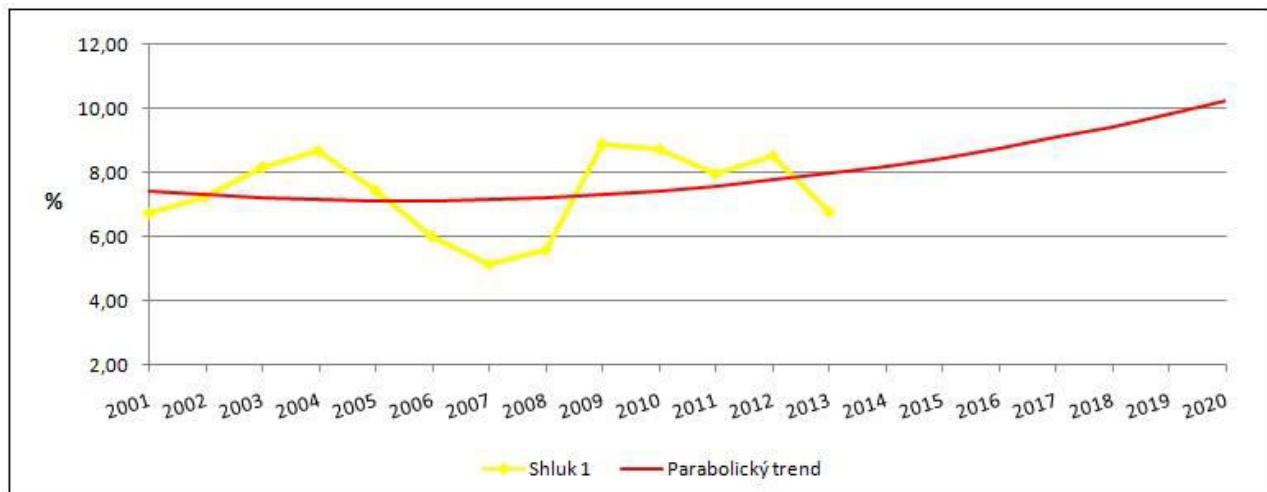
Ve správním obvodu ORP Žamberk byla ve všech letech sledovaného období nižší míra nezaměstnanosti, vývoj tohoto ukazatele je téměř stejný jako ve správním obvodu ORP Přelouč. I zde došlo na počátku sledovaného období k růstu míry nezaměstnanosti, který byl vystřídán poklesem přetrvávajícím až do roku 2007. Od roku 2008 se míra nezaměstnanosti opět zvyšovala. Kromě světové hospodářské krize je důvodem i uzavření žamberského závodu na výrobu drůbežích uzenin Intergal Vrchovina (Finance.cz, Intergal Vrchovina uzavře závod v Žamberku a propustí 154 lidí, 2006). Od roku 2009 dochází k poklesu hodnot míry nezaměstnanosti. Přetrvávající pokles počtu nezaměstnaných je očekáván i po roce 2013, jelikož v roce 2014 byla dokončena nová výrobní hala švýcarské firmy Bühler, působící na trhu se stroji a zařízeními na poli potravinářského průmyslu, a vzniklo tak na 200 nových pracovních míst (Deník.cz, Investor v Žamberku rozšíří areál a poté nabídne práci dvěma stovkám lidí, 2013).

Pro predikci vývoje míry nezaměstnanosti ve shluku 1 byla zvolena parabolická trendová funkce. Parametry mají následující hodnoty: $b_0 = 7,155$; $b_1 = 0,046$; $b_2 = 0,015$. Rovnice trendové funkce má tedy tvar $T_t = 7,155 + 0,046 t + 0,015 t^2$. Při stávajícím trendu by tak hodnoty míry nezaměstnanosti v letech 2014–2010 dosáhly následujících hodnot:

Tab. 5: Očekávaná míra nezaměstnanosti (v %) letech 2014–2020 v SO ORP shluku 1

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Očekávaná míra nezaměstnanosti	8,19	8,46	8,75	9,08	9,43	9,81	10,22

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

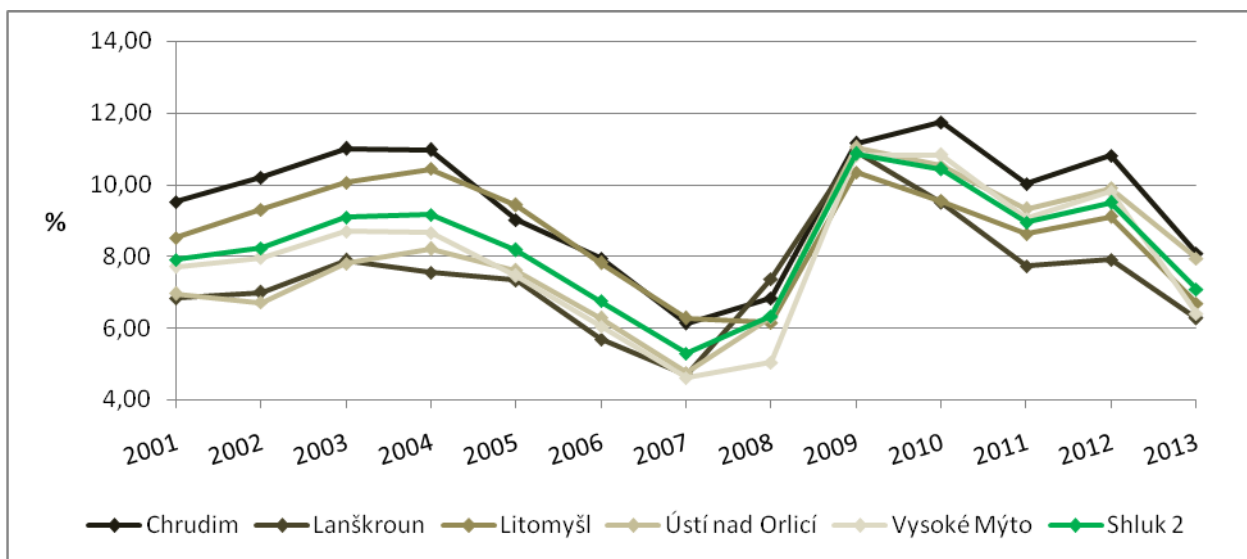

Obr. 8: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 1 do roku 2020

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

4.5.2 Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 2

Jak již bylo v předchozích kapitolách zmíněno, do shluku 2 bylo zařazeno celkem pět správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Na obr. 9 je zaznamenán vývoj míry nezaměstnanosti v těchto správních obvodech spolu s průměrnou mírou nezaměstnanosti ve shluku 2. Stejně jako u správních obvodů shluku 1 je i vývoj míry nezaměstnanosti správních obvodů ORP shluku 2 velmi podobný.

Obr. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 2

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

Ve většině let sledovaného období byla nejvyšší míra nezaměstnanosti zaznamenána ve správním obvodu ORP Chrudim. Po vysokých hodnotách analyzovaného ukazatele na počátku sledovaného období, které mohly být mimo jiné způsobeny i propouštěním v chrudimské společnosti Zemědělské zásobování a nákup, a.s. (Zemědělec, ZZN v Chrudimi hodlá propouštět, 2003), se po roce 2004 začaly hodnoty míry nezaměstnanosti snižovat. Kromě již zmíněné změny metodiky výpočtu, která také zapříčinila nižší hodnoty ukazatele, je důvodem i příchod nového investora do chrudimské průmyslové zóny. Jednalo se o německou společnost Elfra vyrábějící elektronické přístroje pro průmyslovou automatizaci (Rozhlas Pardubice, Chrudim získala do malé průmyslové zóny svého prvního investora, 2005). Po roce 2008 došlo vlivem hospodářské krize k prudkému růstu míry nezaměstnanosti. Kromě nepatrného zvýšení nezaměstnanosti v roce 2012 dochází od roku 2010 k postupnému poklesu počtu nezaměstnaných osob. Příčinou je vytvoření řádově stovek nových míst v nové provozně japonské společnosti Kayaba (iDnes.cz, Pardubice už ne. Japonská Kayaba půjde raději do Chrudimi, 2012), ve firmě Alukov HZ v Orli u Chrudimi (Pardubický kraj, Nová výrobní hala v Orli u Chrudimi zvýší výrobu o pětinu, 2013) či ve společnosti Kovolis Hedvikov se sídlem v Třemošnici, tlakovou

slévárnou hliníkových slitin, nedaleko Chrudimi (Deník.cz, Kovolis nabídne desítky pracovních příležitostí, 2011).

Trh práce v SO ORP Lanškroun je silně ovlivněn americkým výrobcem elektrosoučástek AVX Czech Republic s.r.o., jehož pobočka, sídlící v Lanškrouně, patří k největším zaměstnavatelům v kraji. I díky této skutečnosti se míra nezaměstnanosti v tomto správním obvodu řadí nejen k nejnižším v tomto shluku, ale i v celém kraji. Na počátku sledovaného období, v roce 2003, došlo k nepatrnému zvýšení míry nezaměstnanosti, které mohlo být zapříčiněno krachem lanškrounské Tesly (Konkurzní noviny, Další Tesla zkrachovala, 2003). Od roku 2004 až do roku 2007 se míra nezaměstnanosti stále snižovala. V letech 2008–2009 došlo vlivem světové hospodářské krize k prudkému zvýšení sledovaného ukazatele, avšak od roku 2010 se míra nezaměstnanosti nadále snižuje. Příčinou je vytvoření až dvou set nových pracovních míst ve společnosti AVX Czech Republic s.r.o. (Město Lanškroun, AVX přijme stovky lidí, 2009) a současně i ve firmě Forez dodávající automobilové součástky (Autofox, Forez rozšíří výrobu v Česku, vybuduje R&D centrum, 2014).

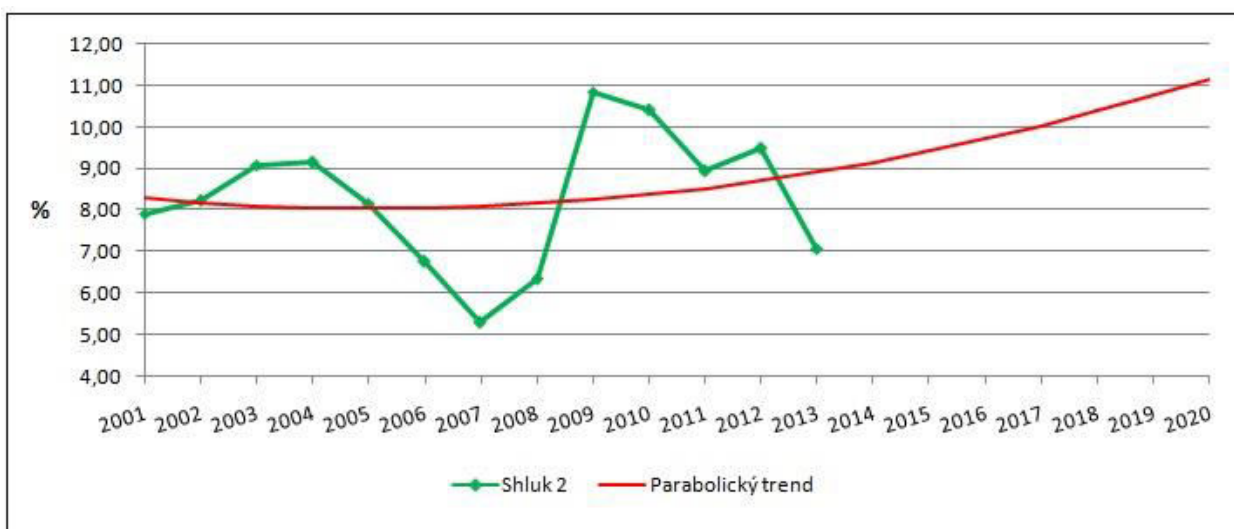
Ve správním obvodu ORP Litomyšl je největším zaměstnavatelem společnost SAINT-GOBAIN ADFORS CZ Fabrics s. r. o. V roce 2008 zde došlo k prudkému zvýšení míry nezaměstnanosti. Důvodem je propouštění ve zmíněné společnosti v důsledku hospodářské krize (Ekonom, Na odbyt nejdou ani technické textilie, 2008). Od roku 2009 docházelo k poklesu sledovaného ukazatele. Tento vývoj lze očekávat i v budoucnu, jelikož na rok 2015 je plánováno výrazné rozšíření výrobní kapacity o tři nové výrobní linky, díky čemuž vznikne mnoho nových pracovních míst (Ekonom, Saint-Gobain rozšiřuje výrobní kapacity, 2012).

Nezaměstnanost ve správním obvodu ORP Ústí nad Orlicí patřila v první polovině sledovaného období k nejnižším v kraji. Vlivem hospodářské krize se však výrazně zvýšila a od roku 2009 byla druhá nejvyšší v kraji. Důvodem je propouštění jak v textilní společnosti Perla v Ústí nad Orlicí, tak v nedaleké slévárně Hnátnice (Rozhlas Pardubice, Pardubický kraj čeká další vlna propouštění, 2009).

Vývoj míry nezaměstnanosti ve SO ORP Vysoké Mýto byl nejvíce podobný průměrné míře nezaměstnanosti za celý shluk 2. I zde došlo v letech 2003–2004

k nepatrnému růstu sledovaného ukazatele, které bylo vystředáno poklesem trvajícím až do roku 2008, kdy zde byla dokonce zaznamenána nejnižší hodnota nezaměstnanosti (5,04 %) ze všech správních obvodů zařazených do shluku 2. Stejně jako v ostatních správních obvodech, i zde došlo vlivem světové hospodářské krize ke zvýšení nezaměstnanosti. Do roku 2011 měly hodnoty sledovaného ukazatele klesající tendenci, avšak v roce 2012 došlo k mírnému zvýšení vlivem propouštění ve společnosti Iveco Czech Republic, a.s., zaměřenou na výrobu autobusů, jehož příčinou byl propad prodejů na klíčových trzích (Autofox, Iveco chystá v Česku odstávku výroby autobusů a propouštění, 2011). Po roce 2012 se nezaměstnanost dále snižovala a stejný vývoj lze očekávat i v budoucnu, jelikož v roce 2013 bylo vytvořeno několik desítek nových pracovních míst ve dvou nově zprovozněných výrobních halách logistického centra firmy Šmídl, s.r.o. (Deník.cz, Logistické centrum se rozrůstá o dvě nové haly, 2013).

Pro predikci budoucího vývoje míry nezaměstnanosti do roku 2020 ve správních obvodech shluku 2 byl zvolen parabolický trend. Parametry trendové funkce mají tvary: $b_0 = 8,089$; $b_1 = 0,052$; $b_2 = 0,014$. Rovnice trendové funkce má tedy tvar $T_t = 8,089 + 0,052 t + 0,014 t^2$. Pro větší názornost je trend zobrazen na obr. 10. Předpokládané průměrné hodnoty míry nezaměstnanosti za správní obvody shluku 2 jsou uvedeny v tabulce 6.

Obr. 10: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 2 do roku 2020

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

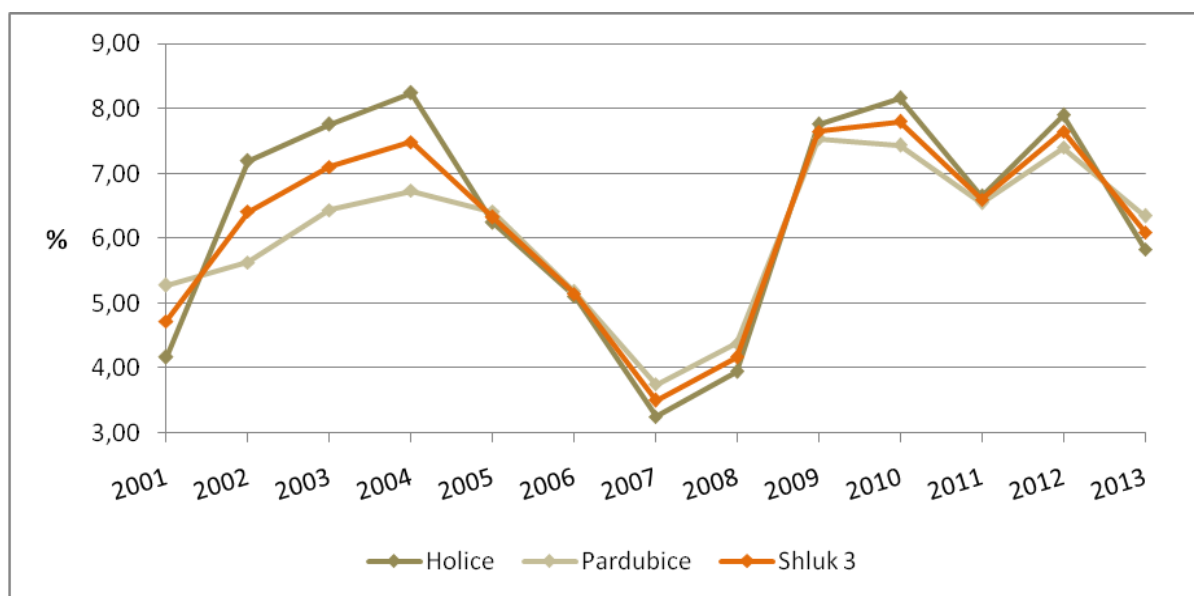
Tab. 6: Očekávaná míra nezaměstnanosti (v %) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 2

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Očekávaná míra nezaměstnanosti	9,15	9,42	9,71	10,03	10,38	10,76	11,17

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

4.5.3 Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 3

Do shluku 3 byly zařazeny správní obvody dvou obcí s rozšířenou působností, jedná se o SO OPR Holice a SO ORP Pardubice. V rozmezí let 2001–2013 měl vývoj míry nezaměstnanosti střídavě rostoucí i klesající tendenci (obr. 11).

Obr. 11: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 3

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

Situace na trhu práce ve výše zmíněných správních obvodech je ovlivněna přítomností krajského města, jelikož v Pardubicích je lokalizováno velké množství ekonomických subjektů nabízejících mnoho pracovních míst. Díky této skutečnosti byla ve všech letech analyzovaného období zaznamenána nejnižší nezaměstnanost v celém kraji střídavě v těchto dvou správních obvodech.

Od počátku sledovaného období, až do roku 2004, se míra nezaměstnanosti zvyšovala. V následujících letech došlo k poklesu sledovaného ukazatele, který přetrvával

až do roku 2007. Důvodem může být mimo jiné změna metodiky výpočtu nebo také otevření nové výrobní haly společnosti FOXCONN CZ s.r.o., která se zabývá poskytováním kompletních řešení v oblasti IT a produkcí součástek různých elektronických zařízení. Otevřením nové výrobní haly pardubické pobočky bylo v roce 2002 vytvořeno několik desítek nových pracovních míst (Hospodářské noviny, Foxconn buduje v Česku počítačové centrum, 2002). Přestože byla v roce 2008 vytvořena nová pracovní místa ve společnosti Unipap, sídlící v Býšti na území správního obvodu ORP Holice (Deník.cz, V Býšti najde práci dalších čtyřicet lidí, 2008), došlo v souvislosti s globální hospodářskou krizí k výraznému růstu míry nezaměstnanosti. V roce 2010 bylo vytvořeno několik stovek nových pracovních míst v již zmíněné společnosti FOXCONN CZ s.r.o. (Rozhlas Pardubice, Foxconn nabízí stovky pracovních míst, 2010), v následujícím roce 2011 přibyla další pracovní místa v česko-japonské společnosti KYB Manufacturing Czech, vyrábějící automobilové tlumiče (Chrudimské noviny, KYB Manufacturing Czech dokončuje v Pardubicích novou výrobní halu, chystá se stavět také v Chrudimi, 2011). Další nová pracovní místa lze očekávat v souvislosti s výstavbou nové haly společnosti Wolters Packaging Czech, která sídlí v Kostěnicích na Pardubicku a věnuje se výrobě obalových materiálů a plastových dílů pro automobilový průmysl (Deník.cz, V Kostěnicích postaví novou halu, 2010). I přes zmíněné nové možnosti zaměstnání dochází v některých společnostech k propouštění. Jako příklad lze uvést chemický závod Paramo, který vlivem nepříznivé situace na trhu s ropnými produkty stále propouští své zaměstnance (iDnes.cz, Miliardová ztráta, zavírání, propouštění. Paramo prochází krizí, 2013).

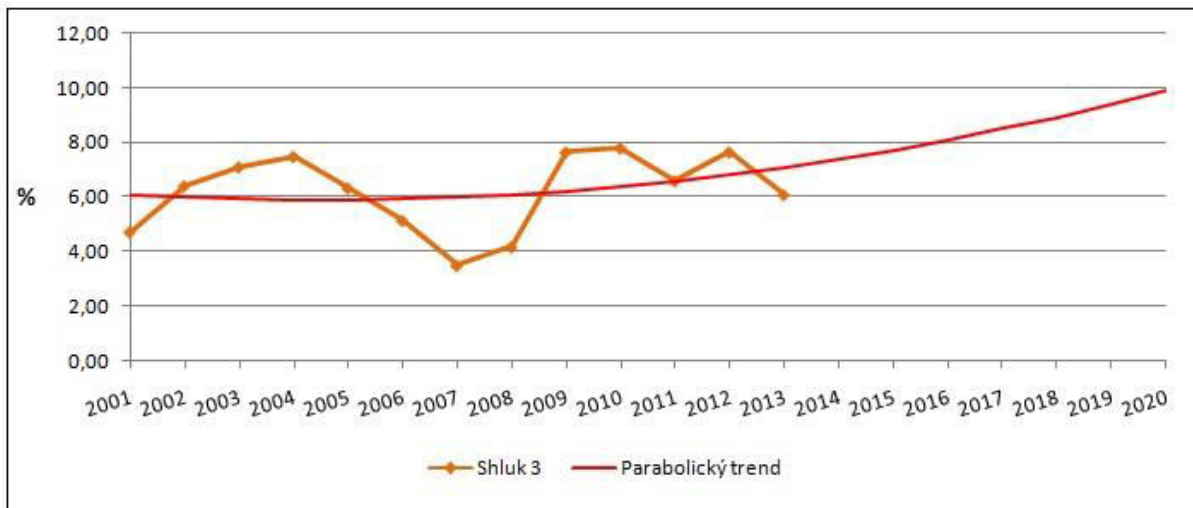
Pro predikci vývoje míry nezaměstnanosti ve správních obvodech shluku 3 byl zvolen parabolický trend (obr. 12). Parametry trendové funkce mají hodnoty: $b_0 = 5,969$; $b_1 = 0,082$; $b_2 = 0,017$. Rovnice trendové funkce má tvar $T_t = 5,969 + 0,082 t + 0,017 t^2$. Při stávajícím trendu by hodnoty míry nezaměstnanosti v letech 2014–2020 dosáhly následujících hodnot:

Tab. 7: Očekávaná míra nezaměstnanosti (v %) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 3

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Očekávaná míra nezaměstnanosti	7,37	7,70	8,07	8,48	8,91	9,38	9,88

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

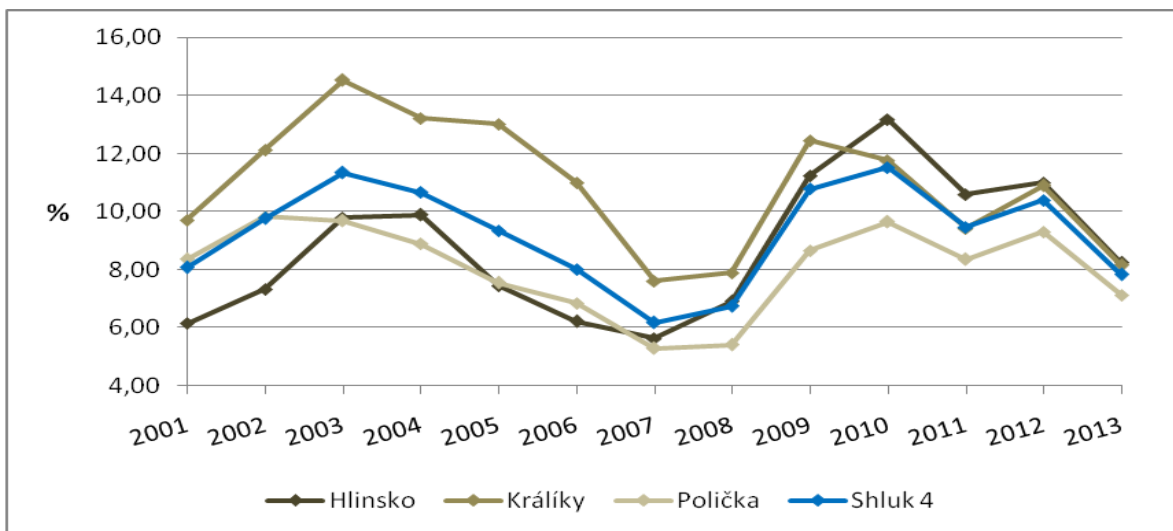

Obr. 12: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 3 do roku 2020

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

4.5.4 Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 4

Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve správních obvodech patřících do shluku 4 je znázorněn na obr. 13.

Obr. 13: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 4

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

Vývoj míry nezaměstnanosti byl obdobný jako v ostatních shlucích – v počátečních letech sledovaného období docházelo k růstu hodnot, poté k jejich poklesu, který byl po roce 2008 vystřídán opětovným růstem.

Nejnižší míra nezaměstnanosti byla ve většině sledovaných let zaznamenána ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Polička. Do roku 2007 docházelo k postupnému snižování míry nezaměstnanosti. Příčinou nižších hodnot může být jak změna metodiky výpočtu sledovaného ukazatele, tak také zrušení provozovny obuvnické firmy Botana a tím i propouštění zaměstnanců (Rozhlas Pardubice, Téměř sto lidí ze Svitavska přijde o práci, 2006). Od roku 2008 se sice v souvislosti s hospodářskou krizí míra nezaměstnanosti zvyšovala, avšak tento růst nebyl tak vysoký jako u ostatních správních obvodů. V roce 2010 byla v Poličce díky spolupráci společnosti Makro s místním masokombinátem dostavěna nová hala na zpracování a distribuci masa, díky které v regionu přibýly desítky nových pracovních míst (Deník.cz, V Poličce vzniknou desítky nových míst, 2010). V roce 2013 byl v Poličce otevřen nový provoz strojírenské společnosti PONAS ze skupiny KOH-I-NOOR holding, proto se dá v souvislosti s nově vytvořenými pracovními místy očekávat další snižování míry nezaměstnanosti (KOH-I-NOOR, KOH-I-NOOR PONAS otvírá v Poličce závod na vstříkávání plastů za 100 milionů korun, 2013).

Ve správním obvodu ORP Králíky byla v první polovině sledovaného období zaznamenána nejvyšší míra nezaměstnanosti ze všech správních obvodů zařazených do shluku 4 (obr. 13). Po roce 2003 se míra nezaměstnanosti postupně snižovala, avšak v roce 2008 byl v souvislosti s hospodářskou krizí opět zaznamenán její růst. V roce 2009 došlo k propouštění v místní společnosti Autoliv Stakupress, kterou zasáhla ekonomická krize (Deník.cz, Hrozí, že bez práce bude každý desátý, 2009). Na konci období byl vývoj ukazatele střídavě rostoucí a klesající. Důvodem poklesu na konci sledovaného období může být vytvoření přibližně 130 nových pracovních míst v podniku OEZ, největším výrobcí nízkonapěťových jisticích produktů v České republice (Profit, OEZ otevře výrobu v Králíkách a nabídne 130 pracovních míst, 2011) nebo také pracovní místa vzniklá ve společnosti Siemens (iDnes.cz, Siemens nabídne v Králíkách a okolí nová místa, 2012).

Posledním správním obvodem patřícím do shluku 4 je správní obvod ORP Hlinsko. V letech 2002–2003 došlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti, které bylo způsobeno propouštěním v klíčovém podniku Eta. Společnost pokračovala v plánovaném propuštění svých zaměstnanců, kdy se ze ztrátového výrobce vysavačů měl stát ziskový podnik

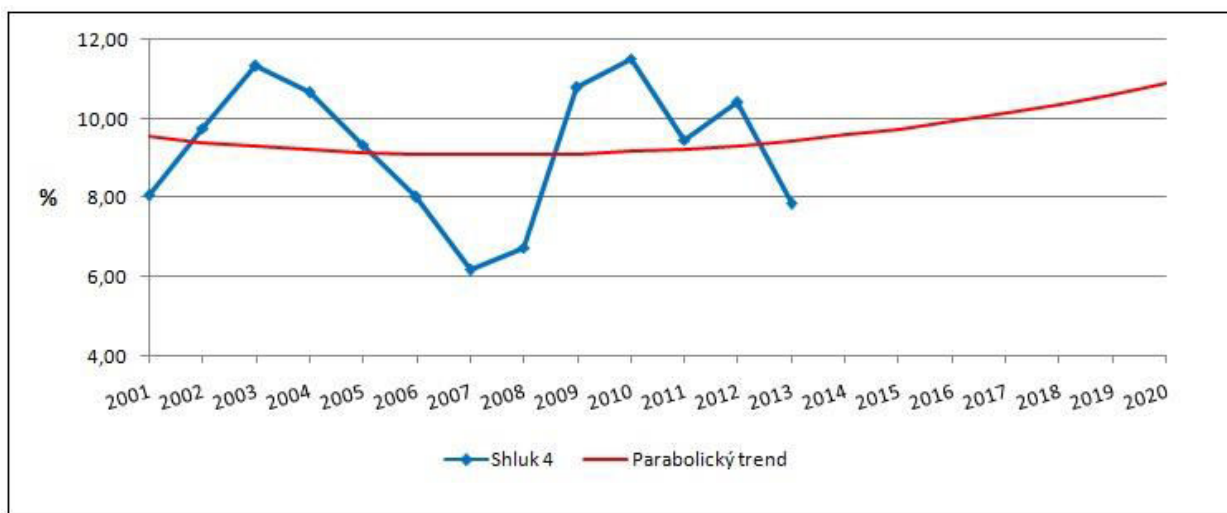
(iDnes.cz, Propouštění v Etě stále pokračuje, 2002). V souvislosti se změnou metodiky výpočtu sledovaného ukazatele v roce 2004 se míra nezaměstnanosti v SO ORP snížila, avšak vzhledem ke globální hospodářské krizi došlo k jejímu opětovnému zvýšení. Vliv na její růst mělo i další propouštění v Etě (Hospodářské noviny, ETA propouští a ruší výrobu v Hlinsku, 2012). Kromě Ety propouštěl v regionu i další významný zaměstnavatel, a to společnost Megatech, která propustila přibližně 100 svých pracovníků (iDnes.cz, Nejdřív ETA, teď Hlinsko čeká další rána. Megatech propouští stovku lidí, 2012).

Pro predikci hodnot míry nezaměstnanosti v letech 2014–2020 (tab. 8) byla zvolena parabolická trendová funkce. Parametry mají hodnoty: $b_0 = 9,083$; $b_1 = - 0,008$; $b_2 = 0,011$. Rovnice trendové funkce má tedy tvar $T_t = 9,083 - 0,008 t + 0,011 t^2$. Parabolický trend je zachycen na obr. 14.

Tab. 8: Očekávaná míra nezaměstnanosti (v %) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 4

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Očekávaná míra nezaměstnanosti	9,58	9,74	9,93	10,13	10,36	10,62	10,89

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

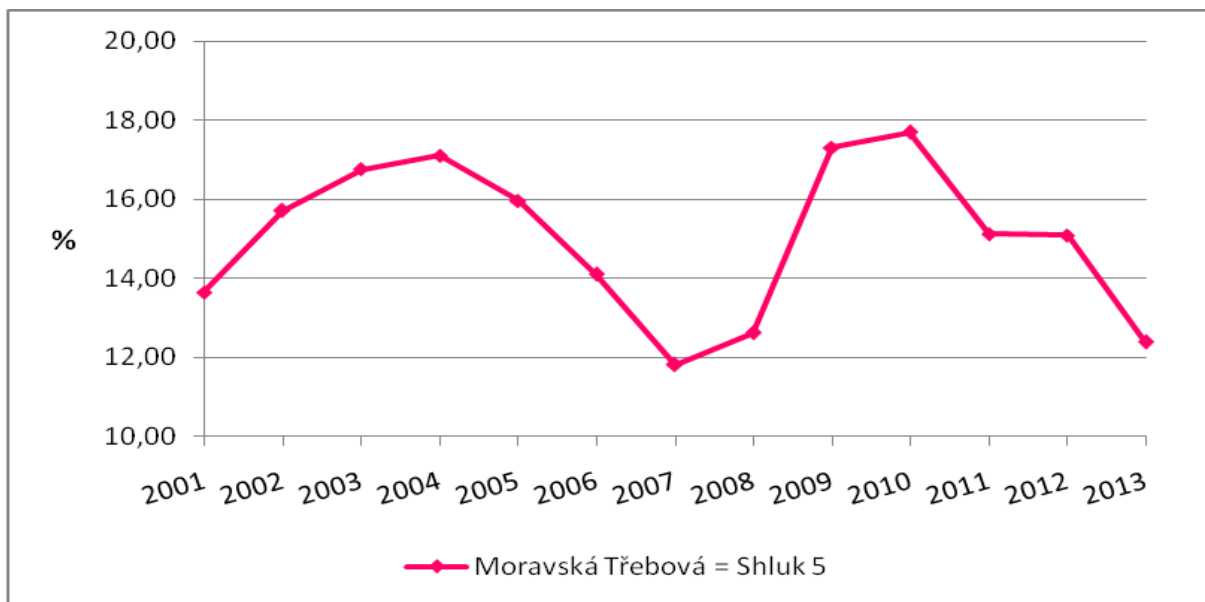

Obr. 14: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 4 do roku 2020

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

4.5.5 Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 5

Do shluku 5 byl zařazen pouze jeden správní obvod, a to SO ORP Moravská Třebová (obr. 15). Jedná se o shluk s nejhorší situací na trhu práce, jelikož ve všech letech sledovaného období byla největší nezaměstnanost zaznamenána právě ve správním obvodu ORP Moravská Třebová.

Obr. 15: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 5

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

Důvodem velmi vysokých hodnot míry nezaměstnanosti je zejména malá nabídka volných pracovních pozic, kdy v roce 2011 nabízel Úřad práce v Moravské Třebové pouze 292 míst, zatímco na Pardubicku to bylo 1 307 volných míst. Zaměstnanosti nepřeje ani historické zaměření regionu na textilní průmysl a kdysi hojný podíl primárního sektoru na celkové zaměstnanosti. Současní uchazeči o zaměstnání neodpovídají svou kvalifikací poptávce zaměstnavatelů a nezaměstnanost se nadále zvyšuje (Deník.cz, Moravská Třebová má moc lidí bez práce, 2011).

V prvních letech sledovaného období se nezaměstnanost zvyšovala, avšak po roce 2004 došlo k jejímu poklesu, který přetrvával až do roku 2007. Kromě změny metodiky výpočtu zmiňovaného ukazatele mělo na pokles vliv i vytvoření přibližně 120 nových pracovních míst v moravskotřebovské pobočce německé společnosti Rehau,

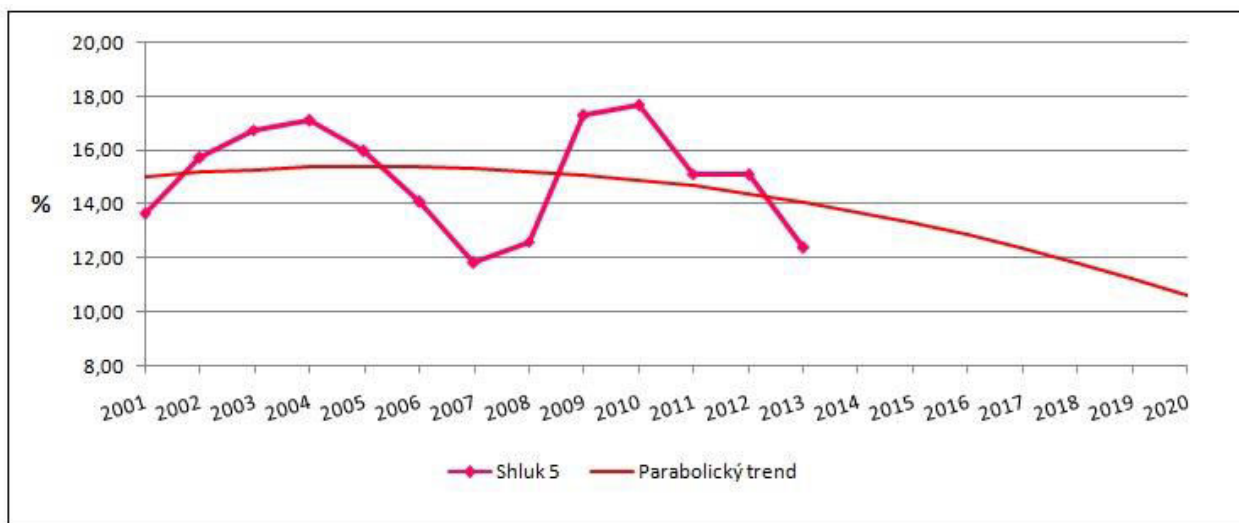
kteřá se zabývá vývojem, výrobou a prodejem výrobků z plastů pro automobilový průmysl (iDnes.cz, Rehau chce v Moravské Třebové přijmout 120 lidí, 2006). Po roce 2008 došlo k prudkému růstu míry nezaměstnanosti – její hodnota se v roce 2010 vyšplhala na 17,69 %, což je nejvyšší zaznamenaná hodnota za celé sledované období ve všech správních obvodech Pardubického kraje (viz příloha 2). Od roku 2011 docházelo ve zbývajících letech analyzovaného období k poklesu hodnot daného ukazatele. Příčinou může být otevření nové provozovny již zmíněné společnosti Rehau v Jevíčku, kde nově našlo práci několik desítek zaměstnanců (CzechInvest, Rehau otevírá v Jevíčku novou výrobní provozovnu, 2011). V roce 2014 byla v Jevíčku ukončena výroba airbagů, díky čemuž bylo propuštěno přibližně 70 lidí a lze očekávat navýšení míry nezaměstnanosti (iDnes.cz, V Jevíčku končí výroba airbagů. Výpověď dostalo sedmdesát lidí, 2014).

Pro predikci vývoje analyzovaného ukazatele do roku 2020 byl zvolen parabolický trend (obr. 16). Parametry mají hodnoty: $b_0 = 15,333$; $b_1 = - 0,078$; $b_2 = - 0,022$. Rovnice má tedy následující tvar: $T_t = 15,333 - 0,078 t - 0,022 t^2$. Hodnoty, které byly parabolickým trendem vypočítány, jsou uvedeny v tab. 9.

Tab. 9: Očekávaná míra nezaměstnanosti (v %) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 5

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Očekávaná míra nezaměstnanosti	13,71	13,31	12,85	12,36	11,82	11,24	10,61

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

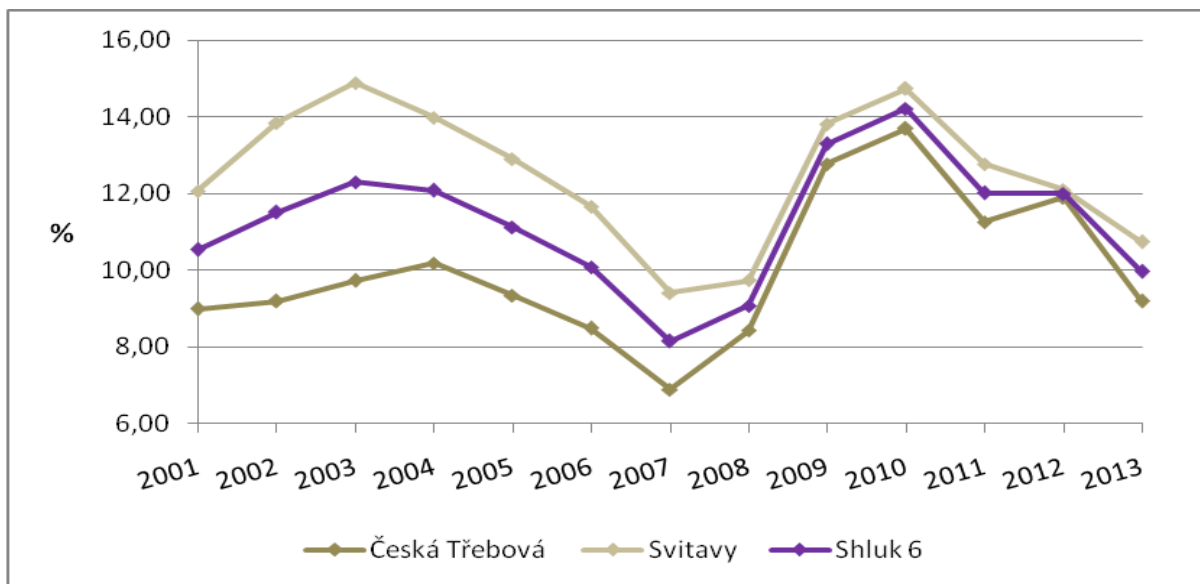

Obr. 16: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 5 do roku 2020

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

4.5.6 Analýza nezaměstnanosti ve správních obvodech ORP shluku 6

Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001-2013 ve správních obvodech ORP posledního analyzovaného shluku, tj. SO ORP Česká Třebová a SO ORP Svitavy, je graficky zobrazen na obr. 17.

Obr. 17: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 6

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

Ve všech letech analyzovaného období byla vyšší míra nezaměstnanosti zaznamenána ve správním obvodu ORP Svitavy, ve většině let se dokonce jednalo o druhou nejvyšší míru nezaměstnanosti mezi všemi správními obvody ORP v Pardubickém kraji (nejvyšší nezaměstnanost byla ve všech letech v SO ORP Moravská Třebová, viz příloha 1). Důvodem vysokého počtu nezaměstnaných osob je zejména historické zaměření regionu na textilní průmysl, který už v současné době není tak významným průmyslovým odvětvím České republiky.

V roce 2013 došlo k velkému růstu míry nezaměstnanosti, jehož příčinou mohlo být propouštění v místní společnosti TOS Svitavy, která působí na trhu s dřevoobráběcími stroji. Důvodem propouštění několika desítek zaměstnanců byla snaha o restrukturalizaci firmy, kdy se do budoucna společnost chtěla zaměřit pouze na vývoj, obchod a finalizaci výroby strojů, zatímco výrobu a montáž plánovala zajišťovat ve spolupráci s jinými

podniky (Hospodářské noviny, Firma TOS Svitavy pokračuje v propouštění, 2003). Po roce 2003 se nezaměstnanost postupně snižovala. Kromě změny metodiky výpočtu mělo na pokles nezaměstnanosti vliv i otevření nového výrobního závodu dánského výrobce netkaného textilu Fibertex Nonwovens, a.s., díky čemuž bylo v polovině roku 2005 vytvořeno několik desítek nových pracovních míst (Profit, Fibertex už vyrábí ve Svitavách, 2005). Po roce 2008 došlo opět ke zvýšení nezaměstnanosti, jehož příčinou je globální hospodářská krize. Od roku 2010 se nezaměstnanost snižuje a pokles lze očekávat i v dalších letech, jelikož v roce 2014 byla schválena výstavba nového podniku Ina na výrobu komponentů pro automobilový průmysl, díky čemuž by mělo být zaměstnáno až 960 nových pracovníků (iDnes, Ina míří vzhůru. Nový svitavský závod by mohl zaměstnat 960 lidí, 2014).

Míra nezaměstnanosti ve správním obvodu ORP Česká Třebová byla ve všech letech sledovaného období nižší než ve SO ORP Svitavy, avšak i tak byla vyšší než krajský průměr. V České Třebové se nachází významný železniční uzel, díky němuž jsou České dráhy, a.s. jedním z nejvýznamnějších zaměstnavatelů regionu. Dle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 pracovalo v odvětví dopravy a skladování 12,6 % zaměstnaných osob správního obvodu, přičemž krajský průměr činí 5,5 % zaměstnaných obyvatel (ČSÚ, Charakteristika správního obvodu Česká Třebová, 2015).

Na začátku sledovaného období došlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti, jehož příčinou mohlo být propouštění právě ve zmíněné oblasti železniční dopravy (OIK TV, O práci přišly desítky železničářů, 2004) nebo také propouštění v českotřebovské textilní firmě Primona (Rozhlas Pardubice, Česká Třebová: Textilka propouští, 2003). Po roce 2004 se nezaměstnanost mírně snižovala, avšak po roce 2007 se vlivem hospodářské krize prudce zvýšila. Od roku 2010 převládá klesající trend, který lze předpokládat i v dalších letech. Důvodem je naplánované rozšíření kontejnerového terminálu, který by měl zaměstnat stovky nových pracovníků (iDnes.cz, Kontejnerový terminál v Třebové roste, mohl by dát práci stovkám lidí, 2013).

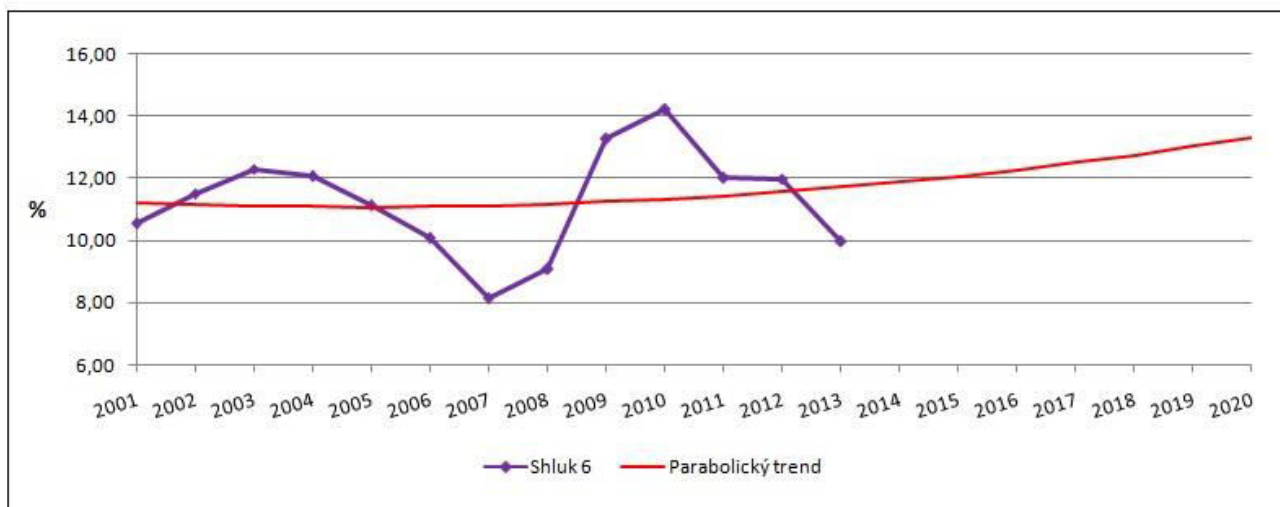
Pro predikci budoucích hodnot míry nezaměstnanosti (tab. 10) byla zvolena parabolická trendová funkce. Hodnoty parametrů jsou: $b_0 = 11,123$; $b_1 = 0,042$; $b_2 = 0,010$.

Rovnice má tedy tvar: $Tt = 11,123 + 0,042 t + 0,010 t^2$. Parabolický trend je graficky znázorněn na obr. 18.

Tab. 10: Očekávaná míra nezaměstnanosti (v %) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 6

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Očekávaná míra nezaměstnanosti	11,89	12,08	12,29	12,51	12,76	13,03	13,31

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

Obr. 18: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 6 do roku 2020

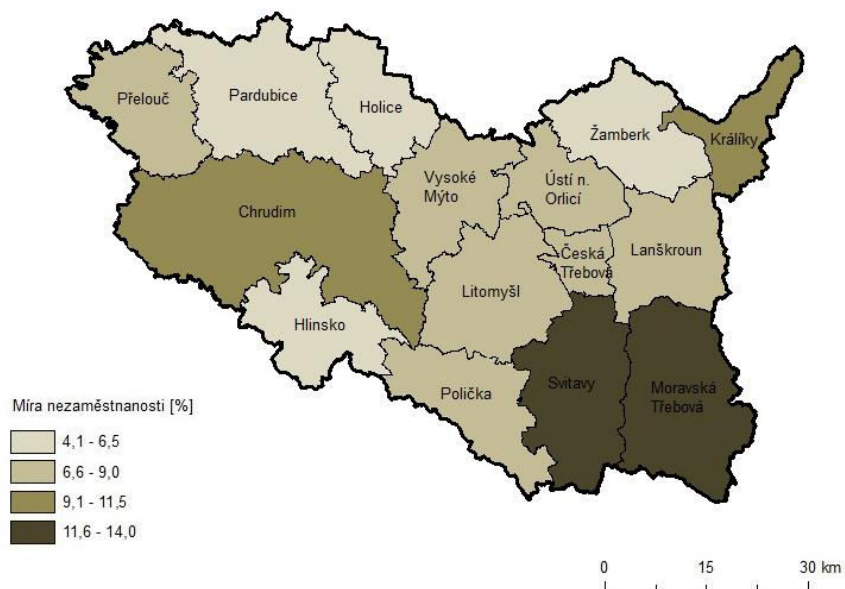
(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

4.6 Srovnání míry nezaměstnanosti na začátku a na konci analyzovaného období

V roce 2001 spadalo nejvíce správních obvodů obcí s rozšířenou působností (sedm z celkem 15 SO ORP) do kategorie s mírou nezaměstnanosti v rozmezí 6,6 – 9,0 % (obr. 19). Převážná část těchto správních obvodů byla zároveň zařazena do shluku 2 (Lanškroun, Litomyšl, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto). Do kategorie s nejnižší mírou nezaměstnanosti byly zařazeny pouze čtyři správní obvody, konkrétně Hlinsko, Holice, Pardubice a Žamberk. Nejmenší zastoupení správních obvodů mají dvě poslední kategorie s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Do kategorie s hodnotami sledovaného ukazatele v rozmezí 9,1 – 11,5 % byly zařazeny dva správní obvody, a to obce s rozšířenou působností Chrudim a Králíky. Stejný počet správních obvodů náleží i do kategorie s mírou

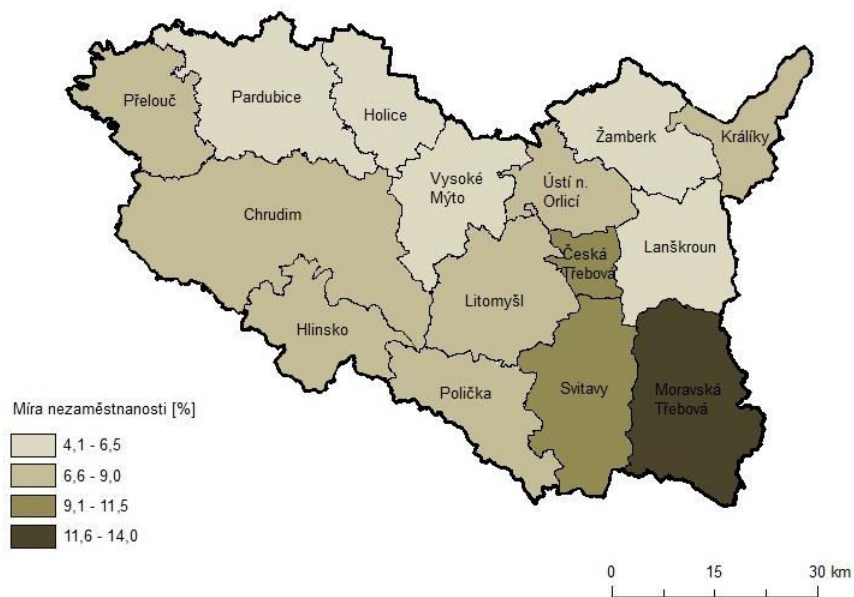
nezaměstnanosti nad 11,6 %. Byly sem zařazeny správní obvody ORP Moravská Třebová a Svitavy.

Obr. 19: Kartogram míry nezaměstnanosti v SO ORP Pardubického kraje v roce 2001

(zdroj: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování dle ArcČR 500, 2014)

Na konci analyzovaného období v roce 2013 bylo, stejně jako v roce 2001, nejvíce správních obvodů ORP s mírou nezaměstnanosti v rozmezí 6,6 – 9,0 %. Stejně jako v prvním roce sledovaného období se i v roce 2013 jednalo o celkem sedm správních obvodů (obr. 20). Druhou nejpočetnější kategorií správních obvodů byla i v roce 2013 skupina s nejnižší zaznamenanou mírou nezaměstnanosti. Na rozdíl od roku 2001, kdy se v této kategorii nacházely pouze čtyři SO ORP, sem bylo v roce 2013 zařazenou pět správních obvodů. Do kategorie s mírou nezaměstnanosti v rozmezí 9,1 – 11,5 % byly opět zařazeny dva správní obvody (SO ORP Česká Třebová a Svitavy), jednalo se však o odlišné obvody než v roce 2001, kdy sem patřil SO ORP Chrudim a Králíky. Míry nezaměstnanosti vyšší než 11,6 % dosáhl v posledním roce analyzovaného období pouze jeden správní obvod, SO ORP Moravská Třebová, který byl do této kategorie zařazen i v roce 2001.

Obr. 20: Kartogram míry nezaměstnanosti v SO ORP Pardubického kraje v roce 2013

(zdroj: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování dle ArcČR 500, 2014)

Většina správních obvodů obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji byla dle hodnoty míry nezaměstnanosti v roce 2001 i v roce 2013 zařazena do stejné kategorie. Jednalo se celkem o osm správních obvodů. Dva správní obvody (SO ORP Česká Třebová a Hlinsko) byly v roce 2013 zařazeny do kategorie s vyšší nezaměstnaností než v roce 2001 a celkem pět správních obvodů bylo díky snížení hodnot analyzovaného ukazatele zařazeno do skupiny správních obvodů s nižší mírou nezaměstnanosti. Byl to SO ORP Chrudim, Lanškroun, Králíky, Svitavy a Vysoké Mýto.

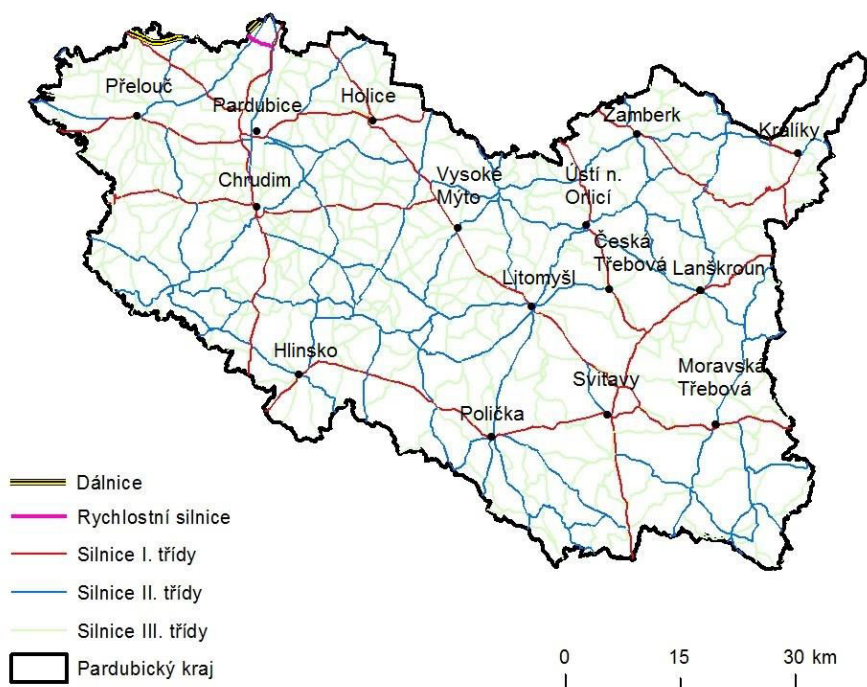
Přestože mezi priority rozvoje kraje patří například rozvoj potenciálu pracovních sil, podpora kvalitního vzdělávání či rozvoj a optimalizace využití podnikatelské infrastruktury a podpora podnikání (Program rozvoje Pardubického kraje, 2011), lze říci z hlediska situaci na trhu práce nedochází k výraznému zlepšení.

4.7 Doporučení ke snížení nezaměstnanosti

Jelikož ve většině shluků správních obvodů byly predikcí určeny rostoucí hodnoty míry nezaměstnanosti, budou v následujících podkapitolách představena doporučení, která by mohla vést ke snížení hodnot analyzovaného ukazatele.

4.7.1 Vybudování dopravní infrastruktury

Přestože je Pardubický kraj protkán hustou silniční sítí (obr. 21), chybí zde dálnice či rychlostní komunikace, která by protínala celý kraj a zajišťovala tak spojení s okolními regiony. Na sever kraje sice nepatrně zasahuje dálnice D11 a část rychlostní silnice, avšak pouze minimálně, a proto nejsou tyto komunikace pro kraj významné.

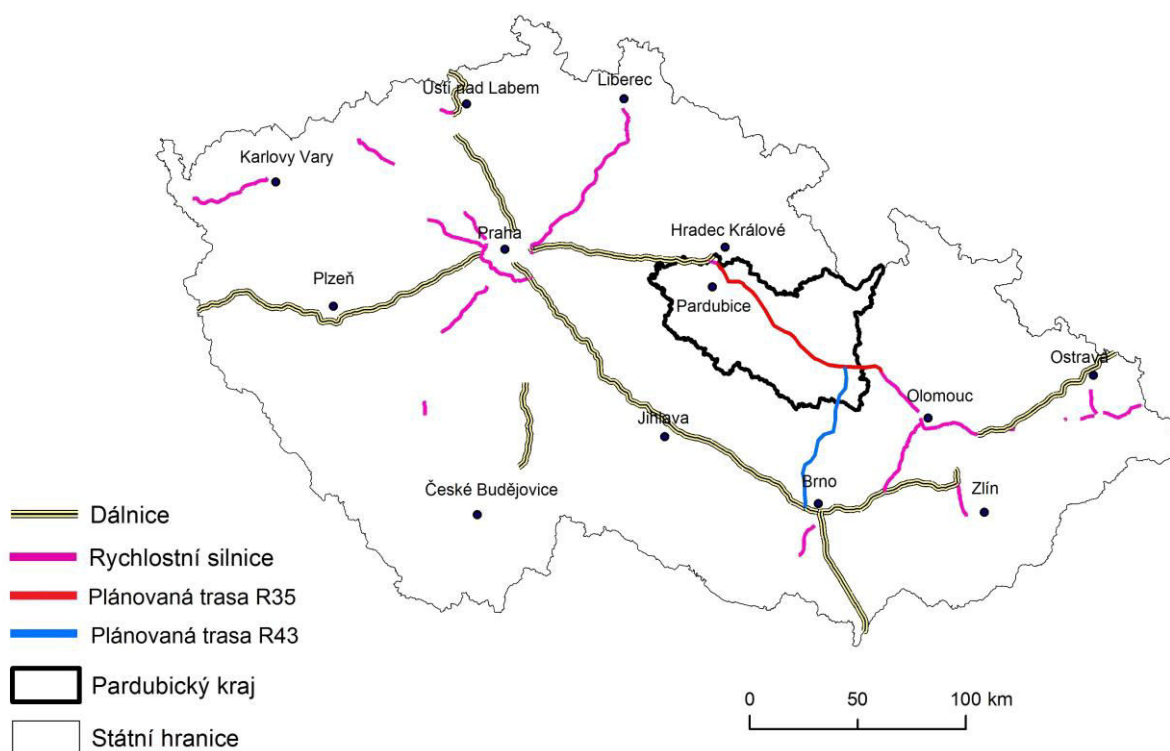

Obr. 21: Silniční síť Pardubického kraje

(zdroj dat: vlastní zpracování dle ArcČR 500, 2014)

Aby byl Pardubický kraj vhodné místo pro potenciální investory, tj. tvůrce nových pracovních míst, je nezbytné, aby zde byla vybudována infrastruktura zajišťující dobré

dopravní spojení se zbytkem republiky. Jako řešení této situace se nabízí výstavba rychlostní silnice R35 (obr. 22), která je označována jako severní páteřní trasa spojující Čechy a Moravu. Některé úseky plánované trasy jsou již vystavěné, avšak úsek mezi Hradcem Královým a Mohelnicí, tedy úsek procházející právě Pardubickým krajem, je stále předmětem plánů (Ředitelství silnic a dálnic ČR, Vznik a historický vývoj rychlostní silnice R35, 2010). Na výstavbu zmíněné rychlostní silnice R35 navazuje výstavba další rychlostní komunikace, a to R43 (obr. 22), která by měla propojit právě R35 s dálnicí D1. Výstavbou R43 by byla výrazně zlepšena dopravní dostupnost obcí v regionu Svitavska, čímž by se celý region stal atraktivnější a dostupnější pro potenciální investory. Propojením těchto dopravních tahů by se navíc zvýšila prostupnost nejen celého Pardubického kraje, ale i celé České republiky (Ředitelství silnic a dálnic, Důvody vzniku a význam projektu výstavby rychlostní silnice R43, 2012).

Obr. 22: Dálniční síť České republiky

(zdroj dat: vlastní zpracování dle ArcČR 500, 2014)

Přes nesporné výhody uvedeného rozšíření silniční sítě v Pardubickém kraji je nutné zabývat se také dopady na životní prostředí, např. posouzením vlivů na životní prostředí. Na některé úseky plánované R35 (Ostrov u Chrudimi – Staré Město u Moravské Třebové) již bylo vydáno souhlasné stanovisko EIA Ministerstvem životního prostředí (Ředitelství silnic a dálnic, Harmonogram přípravy a výstavby, 2012).

4.7.2 Zlepšení postavení absolventů na trhu práce

Důležitým aspektem pro zlepšení situace absolventů na trhu práce je vzájemná spolupráce mezi podnikatelským sektorem (zaměstnavateli v regionu) a akademickou sférou (uchazeči o zaměstnání). Cílem spolupráce by mělo být zajištění takových absolventů, kteří budou svou kvalifikací splňovat podmínky pro vytvářená pracovní místa v regionu. V současné době jsou velmi častým požadavkem firem zkušenosti a dovednosti získané praxí. Snahou vzdělávacích institucí by tedy mělo být zajistit pro své budoucí absolventy takovou praxi, díky které budou mít možnost získat určité pracovní zkušenosti a návyky, a tím budou po vstupu na trh práce zvýhodněni. Připravit absolventy na trh práce je snahou i samotného Ministerstva práce a sociálních věcí, jehož příspěvková organizace Fond dalšího vzdělávání je realizátorem projektu Stáže pro mladé zájemce o vzdělávání. Cílem projektu, který je hrazen z Evropského sociálního fondu, je umožnit studentům získat praktické zkušenosti již během studia a přispět tak k boji s rostoucí nezaměstnaností (Stáže pro mladé, O projektu, 2015).

Jako příklad implementace tohoto opatření lze zmínit město Moravskou Třebovou, tedy oblast s nejvyšší nezaměstnaností v Pardubickém kraji. Město má ve svém plánu rozvoje uvedenou stručnou historii svého historického zaměření na průmyslovou výrobu a textilní průmysl, v důsledku čehož zde vznikl úzce segmentovaný trh práce. Studijní obory města neodpovídají požadavkům trhu práce, a proto je zde velmi vysoká míra nezaměstnanosti. Řešením této situace se zabývá již zmíněný plán rozvoje, ve kterém je uvedena nutná spolupráce vzdělávacích institucí s podnikatelským sektorem, spolu s vytvářením příznivých podmínek pro podporu mobility pracovních sil. Město se ve svém plánu rozvoje také zavazuje ke zprovoznění dalších průmyslových zón, místa

pro potenciální investory, a k podpoře inovací a rozvoji nových technologií (Moravská Třebová, Strategický plán rozvoje města Moravská Třebová 2007–2020, 2007).

Jako další příklad již fungující spolupráce podnikatelského sektorem se vzdělávacími institucemi lze zmínit lanškrounskou společnost Ina, která v dubnu roku 2015 započala spolupráci se Středním odborným učilištěm Svitavy. Ve Svitavách probíhá v současné době výstavba nového závodu společnosti Ina a je očekáváno vytvoření až 960 nových pracovních míst (viz str. 55). Přestože zahájení výroby je plánováno až na podzim 2016, už nyní se zajímá o výchovu budoucích zaměstnanců. Z tohoto důvodu byl na SOU Svitavy zaveden nový obor Plastikář, jehož absolventi budou vhodnými kandidáty na pracovníky zmíněného nového závodu. Studenti vyšších ročníků zde budou vykonávat odbornou praxi, čímž budou mít šanci vyzkoušet si své budoucí možné zaměstnání (Naše město, Svitavský informační měsíčník, 2015).

4.7.3 Rekvalifikace uchazečů o zaměstnání

V souvislosti s technickým pokrokem a vyšším věkem uchazečů o práci je kladen stále větší důraz na kvalitní teoretické znalosti a praktické zkušenosti. Pro dlouhodobě nezaměstnané osoby může být velmi problematické tyto nové poznatky získat, proto Úřad práce nabízí rekvalifikační kurzy, jejichž cílem je získání nové kvalifikace či prohloubení stávající kvalifikace, včetně jejího udržování a obnovování. Nabídka rekvalifikačních kurzů v jednotlivých regionech by měla být taková, aby měli uchazeči o zaměstnání po jejich absolvování větší naději na nalezení pracovního místa v oboru, který je v daném regionu rozšířen.

5 Shrnutí a diskuze výsledků

Pardubický kraj je díky své rozloze a počtu obyvatel řazen mezi menší kraje České republiky. Jeho území je rozděleno na celkem 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Vzhledem ke své ekonomické výkonnosti je kraj klasifikován jako podprůměrný s klesající tendencí podílu tvorby hrubého domácího produktu.

Dominantním sektorem ekonomiky kraje je sekundér, tedy průmysl a stavebnictví. Nejvíce obyvatel je zaměstnáno v průmyslu elektrotechnickém, strojírenském a chemickém, avšak stále se zvyšuje i podíl zaměstnanosti v terciárním sektoru.

Správní obvody obcí s rozšířenou působností byly shlukovou analýzou rozděleny do šesti shluků, za které byla analyzována míra nezaměstnanosti od roku 2001 a současně byla provedena predikce vývoje tohoto ukazatele do roku 2020.

Do shluku 1 byly zařazeny dva správní obvody, a to ORP Přelouč a ORP Žamberk. Na počátku analyzovaného období došlo v tomto shluku ke zvýšení míry nezaměstnanosti, které mohlo být způsobeno propouštěním v přeloučských armádních podnicích. Po roce 2004 se nezaměstnanost snižovala, jako možnou příčinu lze uvést vytvoření 450 pracovních míst v nově postavené výrobní hale společnosti Kiekert CS s.r.o. v Přelouči. Po roce 2008 se míra nezaměstnanosti vlivem světové hospodářské krize zvýšila, avšak poté došlo opět k jejímu poklesu, který lze mimo jiné spojit s dokončením nové výrobní haly švýcarské firmy Bühler v Žamberku. Pro predikci vývoje do roku 2020 byl zvolen parabolický trend, kterým byly zjištěny zvyšující se hodnoty sledovaného ukazatele.

Nejpočetnějším shlukem byl shluk 2, do které bylo zařazeno pět správních obvodů. Jednalo se o SO ORP Chrudim, Lanškroun, Litomyšl, Ústí nad Orlicí a Vysoké Mýto. Přestože je tento shluk nejpočetnější, hodnoty míry nezaměstnanosti se vyvíjely velmi podobně (obr. 9). Po roce 2004 došlo ke snížení nezaměstnanosti, jako možné důvody lze zmínit např. příchod nového investora, společnosti Elfra, do chrudimské průmyslové zóny. Vlivem globální hospodářské krize došlo opět k růstu nezaměstnanosti, avšak od roku 2010 se nezaměstnanost snižuje. Příčinou je vytvoření stovek nových míst v nové chrudimské provozně společnosti Kayab, v lanškrounské pobočce společnosti AVX Czech

Republic s.r.o. či ve dvou nově zprovozněných výrobních halách logistického centra firmy Šmídl, s.r.o. ve Vysokém Mýtě. Vzhledem k provedené predikci jsou do roku 2020 očekávány zvyšující se hodnoty analyzovaného ukazatele.

Do shluku 3 byl přiřazen správní obvod ORP Holice a ORP Pardubice. Tento shluk je charakteristický nejmenší mírou nezaměstnanosti ve všech letech analyzovaného období. Jedním z důvodů velmi dobré situace na trhu práce je i přítomnost krajského města, které nabízí více pracovních příležitostí. I v tomto shluku došlo po roce 2004 ke snížení míry nezaměstnanosti. Kromě změny metodiky bylo důvodem vytvoření pracovních míst v nově otevřené výrobní hale společnosti FOXCONN CZ s.r.o. v Pardubicích či ve společnosti Unipap v Býšti (na území SO ORP Holice). Po roce 2008 se na trhu práce projevíly důsledky hospodářské krize a nezaměstnanost se prudce zvýšila. V posledních letech analyzovaného období míra nezaměstnanosti kolísala a dle predikce je do roku 2020 očekáváno její další zvýšení.

Celkem tři správní obvody obcí s rozšířenou působností (Hlinsko, Králíky, Polička) byly zařazeny do shluku 4. I v tomto shluku bylo po roce 2003 zaznamenáno snížení míry nezaměstnanosti, které bylo po roce vystřídáno 2008 jejím prudkým zvýšením. Po roce 2010 se nezaměstnanost opět snižovala, jako možnou příčinu lze uvést vytvoření pracovních míst v nově otevřeném provozu strojírenské společnosti PONAS ze skupiny KOH-I-NOOR holding v Poličce nebo vytvoření přibližně 130 nových pracovních míst v podniku OEZ v Králíkách. Predikcí byly spočítány zvyšující se hodnoty míry nezaměstnanosti do roku 2020.

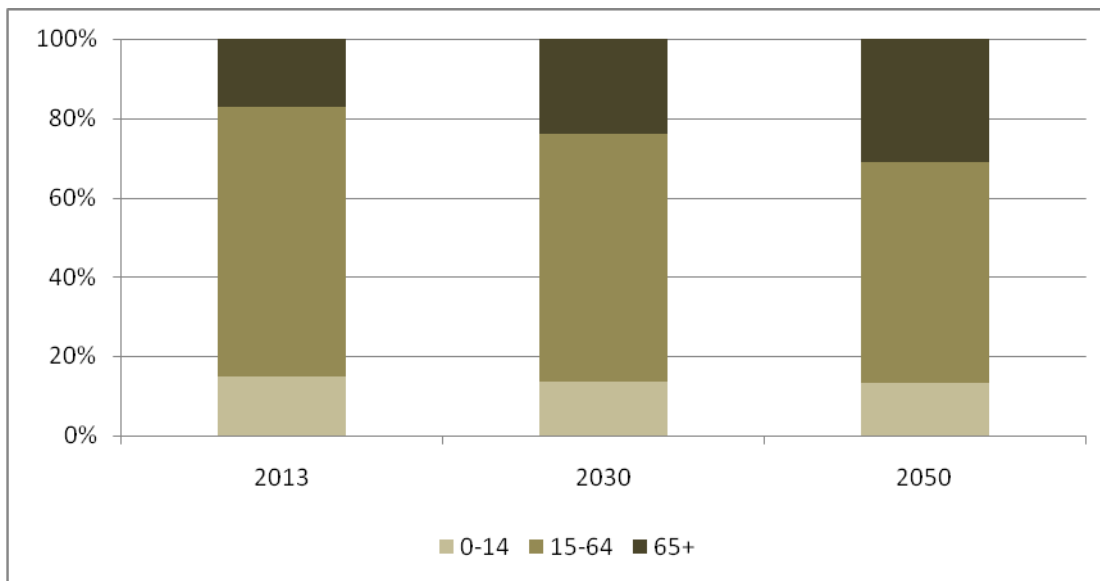
Shluk 5 je jediným shlukem, do kterého byl zařazen pouze jeden správní obvod, a to SO ORP Moravská Třebová. V tomto správním obvodě byla ve všech letech sledovaného období zaznamenána nejvyšší míra nezaměstnanosti, parabolickým trendem však bylo spočítáno, že do roku 2020 by mělo dojít ke snížení hodnot analyzovaného ukazatele.

Do posledního shluku 6 byly přiřazeny správní obvody ORP Česká Třebová a ORP Svitavy. Vývoj míry nezaměstnanosti byl obdobný jako ve všech předchozích shlucích. Po roce 2004 došlo ke snížení nezaměstnanosti, které bylo vlivem globální

hospodářské krize vystřídáno jejím zvýšením. Od roku 2010 se nezaměstnanost snižuje, avšak dle predikce do roku 2020 lze očekávat, že dojde k opětovnému zvýšení.

Přestože je vzhledem k provedeným predikcím míry nezaměstnanosti do roku 2020 ve většině shluků správních obvodů očekáváno zvýšení míry nezaměstnanosti, lze v dlouhodobém výhledu očekávat její snížení. Důvodem je věkové složení obyvatelstva současné i budoucí populace.

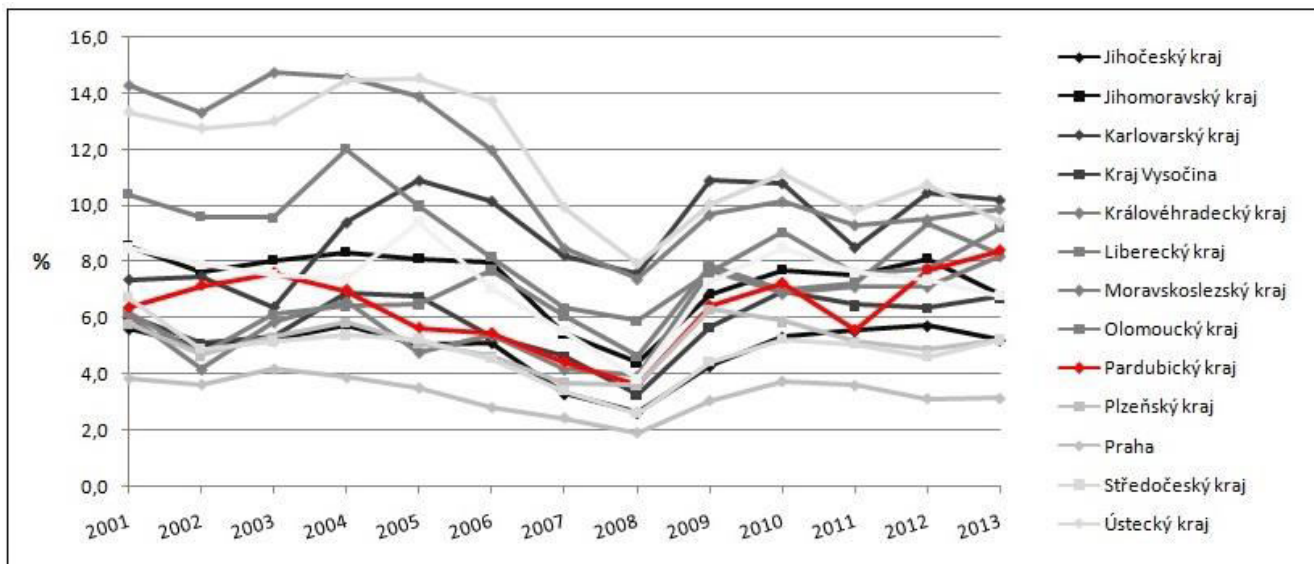

Obr. 23: Věková struktura obyvatelstva ČR do roku 2050

(zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Do roku 2050 je očekáváno zvýšení počtu obyvatel starších 65 let a naopak snížení populace v ekonomicky aktivním věku (obr. 23), tedy nižší počet potenciálních zájemců o zaměstnání. Zda se však nezaměstnanost v delší budoucnosti opravdu sníží, nelze nyní s jistotou říci, jelikož budoucí vývoj je ovlivněn dalšími faktory, např. hospodářskou a politickou situací státu či hranicí odchodu do důchodu.

I přes předpokládané zvyšování nezaměstnanosti do roku 2020 je vzhledem k míře nezaměstnanosti Pardubický kraj řazen mezi průměrné kraje České republiky (obr. 24).

Obr. 24: Mezikrajské srovnání míry nezaměstnanosti v letech 2001-2013

(zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

6 Závěr

Tématem předkládané práce byla komparace nezaměstnanosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji. Míra nezaměstnanosti byla analyzována v letech 2001–2013, současně byla také provedena predikce vývoje tohoto ukazatele do roku 2020. Práce byla rozdělena na dvě části.

Teoretická část byla zaměřena na zpracování odborné literatury zaměřené na problematiku nezaměstnanosti. Byly zde představeny jednotlivé typy nezaměstnanosti a její dopady. Jelikož je nezaměstnanost úzce spojena s trhem práce, byl v teoretické části objasněn také tento pojem spolu s představením jednotlivých subjektů, institucí či problematických skupin, které se na trhu práce vyskytují. Další kapitoly teoretické části práce byly věnovány problematice časových řad a shlukové analýzy.

Praktická část práce byla zaměřena na analýzu míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 a predikci jejích hodnot do roku 2020. V úvodních kapitolách této části práce bylo představeno území Pardubického kraje. Na základě podobnosti situace na trhu práce byly správní obvody obcí s rozšířenou působností kraje shlukovou analýzou rozděleny do šesti shluků, ve kterých byla provedena již zmíněná analýza míry nezaměstnanosti spolu s predikcí budoucích hodnot do roku 2020. Zjištěný vývoj v prvním a posledním roce analyzovaného období byl porovnán a byla navržena doporučení, která by mohla napomoci ke snížení míry nezaměstnanosti.

Problematika nezaměstnanosti je velmi důležitá, jelikož má dopady nejen na jednotlivce, ale také na hospodářství celého kraje, případně národní ekonomiky. S nezaměstnaností jsou spojeny další negativní jevy, například kriminalita, které potom významně ovlivňují celkovou atraktivitu regionu a podílí se tak na jeho dalším rozvoji.

Ve většině správních obvodů nedošlo k výrazné změně míry nezaměstnanosti a byly v roce 2013 zařazeny do stejné kategorie, dle hodnot sledovaného ukazatele, jako v roce 2001. Kromě shluku 5 byly ve všech shlucích správních obvodů obcí s rozšířenou působností vypočítány zvyšující se hodnoty míry nezaměstnanosti. Z tohoto důvodu je nutné věnovat této problematice velkou pozornost a pokusit se vhodnými opatřeními předpokládaný vývoj zvrátit. Problematika zlepšení postavení uchazečů o zaměstnání

na trhu práce je v Programu rozvoje Pardubického kraje sice řešena a jsou zde navržena opatření, jejichž realizací by se měla situace na trhu práce zlepšit, avšak výsledky práce dokazují, že k výraznému zlepšení nedochází. V práci bylo navrženo několik doporučení, jejichž realizace by mohla přispět ke snížení hodnot míry nezaměstnanosti. Jednalo se zejména o zlepšení dopravní infrastruktury, zlepšení postavení absolventů na trhu práce a rekvalifikace uchazečů.

7 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

BARTOŠ, Štěpán a František ŠEBEK. *Pardubický kraj*. Pardubice: Helios, 2004, 199 s. ISBN 80-852-1116-5.

BAŠTÝŘ, Ivo. *Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie: psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 334 s. ISBN 80-210-3722-9.

BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2002, 236 s. ISBN 80-247-9006-8.

HALÁSKOVÁ, Renáta. *Politika zaměstnanosti*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008, 145, 6 s. Spisy Filozofické fakulty Ostravské univerzity, 177/2008. ISBN 978-807-3685-225.

HINDLS, Richard, Stanislava HRONOVÁ a SEGER, Jan. *Statistika pro ekonomy*. 3. vyd. Praha: Professional Publishing, 2003, 415 s. ISBN 80-864-1934-7.

JUREČKA, Václav. *Makroekonomie: jak ji neznáme a jak jí čelit--*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013, 342 s. Expert (Grada), sv. 6. ISBN 978-802-4743-868.

KUCHAŘ, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 183 s. ISBN 978-802-4613-833.

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 80-864-2908-3.

MAREŠ, Petr a Tomáš SIROVÁTKA. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 272 s. ISBN 80-210-3048-8.

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2007, 277 s. Edice učebních textů. Ekonomie. ISBN 978-808-6730-219.

SIROVÁTKA, Tomáš. Sociální a ekonomické faktory marginalizace na pracovním trhu v České republice. *Sociologický časopis*. 1997, XXXIII. Dostupné

z:http://sreview.soc.cas.cz/uploads/8132e1afd84315ee46a7b9598708ce7df5f77aa3_267_169SIROV.pdf

SOUČEK, Eduard. *Základy statistiky*. Vyd. 2., dopl. Pardubice: Univerzita Pardubice, Ekonomicko-správní fakulta, 2001. ISBN 80-719-4388-6.

ŠAFRÁNEK, Ladislav. *Nezaměstnanost: jak ji neznáme a jak jí čelit--*. Vyd. 3., upr. Praha: Orego, 2011, 118 s. Studijní texty, sv. 6. ISBN 978-80-87528-03-7.

ŠIMEK, Milan. *Trh práce*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola podnikání, a.s. v Ostravě, 2005. ISBN 80-86764-26-5.

TVRDÝ, Lubor. *Trh práce a vzdělanost v regionálním kontextu*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2007. ISBN 978-80-248-1665-4.

Internetové zdroje

Alphabetical list of ILO member countries. *International Labour Organization* [online]. 2013 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z:

<<http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/country.htm>>

ArcČR 500. *ARCDATA PRAHA* [online]. 2014 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z:

<<http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arccr-500/>>

Armáda propouští stále více lidí v kraji. *iDnes.cz* [online]. 2004 [cit. 2015-04-05].

Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/armada-propousti-stale-vice-lidi-v-kraji-fdi-domaci.aspx?c=A040322_112530_zpr_regiony_pce>

AVX přijme stovky lidí. *Město Lanškroun* [online]. 2009 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z:

<<http://www.lanskroun.eu/cz/mesto/media/mf-dnes/avx-prijme-stovky-lidi/>>

Česká Třebová: Textilka propouští. *Rozhlas Pardubice* [online]. 2003 [cit. 2015-04-17].

Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/pardubice/portal/_zprava/60777?print=1>

Další Tesla zkrachovala. *Konkurzní noviny* [online]. 2003 [cit. 2015-04-07]. Dostupné

z: <<http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/dalsi-tesla-zkrachovala>>

Důvody vzniku a význam projektu výstavby rychlostní silnice R43. *Ředitelství silnic a dálnic* [online]. 2012 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: <<http://www.rychlostni-silnice-r43.cz/r43/duvody-vzniku-a-vyznam/>>

ETA propouští a ruší výrobu v Hlinsku. *Hospodářské noviny* [online]. 2012 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <<http://byznys.ihned.cz/c1-54395850-eta-propousti-a-rusi-vyrobu-v-hlinsku-prohlednete-si-vyrobky-ktere-tam-vznikaly>>

Evropská strategie zaměstnanosti. *Evropská komise* [online]. 2014 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=cs>>

Fibertex už vyrábí ve Svitavách. *Profit* [online]. 2005 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <<http://euro.e15.cz/profit/fibertex-uz-vyrabi-ve-svitavach-876850>>

Firma TOS Svitavy pokračuje v propouštění. *Hospodářské noviny* [online]. 2003 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <<http://archiv.ihned.cz/c1-12278260-firma-tos-svitavy-pokracuje-v-propousteni>>

Forez rozšíří výrobu v Česku, vybuduje R&D centrum. *Autofox* [online]. 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <<http://www.autofox.cz/index.php?id=50651>>

Foxconn buduje v Česku počítačové centrum. *Hospodářské noviny* [online]. 2002 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <<http://archiv.ihned.cz/c1-10962520-foxconn-buduje-v-cesku-pocitacove-centrum>>

Foxconn nabízí stovky pracovních míst. *Rozhlas Pardubice* [online]. 2010 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/pardubice/zpravodajstvi/_zprava/foxconn-nabizi-stovky-pracovnich-mist--750512?print=1>

Ina míří vzhůru. Nový svitavský závod by mohl zaměstnat 960 lidí. *iDnes.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://pardubice.idnes.cz/podnik-ina-postavi-ve-svitavach-novou-tovarnu-fqz-/pardubice-zpravy.aspx?c=A140926_2102770_pardubice-zpravy_jah>

HANČLOVÁ, Jana a Lubor TVRDÝ. *Úvod do analýzy časových řad* [online]. Ostrava, 2003 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://gis.vsb.cz/pan-old/Skoleni_Texty/TextySkoleni/AnalyzaCasRad.pdf>

Harmonogram přípravy a výstavby. *Ředitelství silnic a dálnic* [online]. 2012 [cit. 2015-05-10]. Dostupné z: <http://www.r35.eu/harmonogram-pripravy-a-vystavby>

Hrozí, že bez práce bude každý desátý. *Deník.cz* [online]. 2009 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://orlicky.denik.cz/podnikani/hrozi-ze-bez-prace-bude-kazdy-desaty20091013.html>

Charakteristika správního obvodu Česká Třebová. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_spravniho_obvodu_ceska_trebova

Chrudim získala do malé průmyslové zóny svého prvního investora. *Rozhlas Pardubice* [online]. 2005 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/pardubice/zpravodajstvi/_zprava/chrudim-ziskala-do-male-prumyslove-zony-sveho-prvniho-investora--183111

Iniciativy Evropa 2020. *Evropská komise* [online]. 2014 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=956&langId=cs>

Intergal Vrchovina uzavře závod v Žamberku a propustí 154 lidí. *Finance.cz* [online]. 2006 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/197358-intergal-vrchovina-uzavre-zavod-v-zamberku-a-propusti-154-lidi/>

Investor v Žamberku rozšíří areál a poté nabídne práci dvěma stovkám lidí. *Deník.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://orlicky.denik.cz/podnikani/investor-v-zamberku-rozsiri-areal-a-pote-nabidne-praci-dvema-stovkam-lidi-201203.html>

Iveco chystá v Česku odstávku výroby autobusů a propouštění. *Autofox* [online]. 2011 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.autofox.cz/index.php?idx=24944>

KOH-I-NOOR PONAS otevírá v Poličce závod na vstřikování plastů za 100 milionů korun. *KOH-I-NOOR* [online]. 2013 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.koh-i-noor.cz/media/files/content/2-2013-koh-i-noor-ponas-otevira-v-policce-zavod-na-vstrikovani-plastu-za-100-milionu-korun.pdf>

Kontejnerový terminál v Třebové roste, mohl by dát práci stovkám lidí. *iDnes.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/obri-prekladiste-v-ceske-trebove-se-jeste-rozsiri-fv2-/ekonomika.aspx?c=A130822_145317_pardubice-zpravy_jah>

Kovolis nabídne desítky pracovních příležitostí. *Deník.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://chrudimsky.denik.cz/podnikani/kovolis-nabidne-desitky-pracovnich-prilezitosti.html?reakce=942912>>

KUČERA, Jiří. Nehierarchické metody shlukování. In: *Masarykova univerzita* [online]. 2008 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/172767/fi_b/5739129/web/web/nehiermet.html>

KYB Manufacturing Czech dokončuje v Pardubicích novou výrobní halu, chystá se stavět také v Chrudimi. *Chrudimské noviny* [online]. 2011 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <<http://chrudimskenoviny.cz/kategorie/ekonomika/kyb-manufacturing-czech-dokoncuje-v-pardubicich-novou-vyrobni-halu-chysta-se-sta>>

Logistické centrum se rozrůstá o dvě nové haly. *Deník.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <<http://orlicky.denik.cz/podnikani/logisticke-centrum-se-rozrusta-o-dve-nove-haly-20130829.html>>

MELOUN, Milan a Jiří MILITKÝ. Přednosti analýzy shluků ve vícerozměrné statistické analýze. In: *Univerzita Pardubice* [online]. 2010 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <<http://meloun.upce.cz/docs/publication/152.pdf>>

Miliardová ztráta, zavírání, propouštění. Paramo prochází krizí. *iDnes.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/pardubicka-chemicka-paramo-zaziva-pad-dww-/ekoakcie.aspx?c=A130509_1926255_pardubice-zpravy_jah>

Moravská Třebová má moc lidí bez práce. *Deník.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <<http://svitavsky.denik.cz/podnikani/moravska-trebova-ma-moc-lidi-bez-prace20110812.html>>

Na odbyt nejdou ani technické textilie. *Ekonom* [online]. 2008 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <<http://ekonom.ihned.cz/c1-31782080-na-odbyt-nejdou-ani-technicke-textilie>>

Naše město: Svitavský informační měsíčník. 2015. Svitavy. Dostupné také z:

<http://www.svitavy.cz/userfiles/files/nase_mesto/15-05.pdf>

Nejdřív ETA, teď Hlinsko čeká další rána. Megatech propouští stovku

lidí. *IDnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-04-14]. Dostupné

z: <<http://chrudimsky.denik.cz/podnikani/nejdriv-eta-ted-hlinsko-ceka-dalsi-rana-megatech-propousti-stovku-lidi-20120712.html>>

Nová výrobní hala v Orli u Chrudimi zvýší výrobu o pětinu. *Pardubický kraj* [online]. 2013

[cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://www.pardubickykraj.cz/aktuality/75032/nova-vyrobni-hala-v-orli-u-chrudimi-zvysi-vyrobu-o-petinu?previev=archiv>>

Nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR. In: *Český statistický úřad* [online].

Praha, 2012 [cit. 2014-11-18]. Dostupné

z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13857/podil_nezamestnanych.pdf>

Obce Pardubického kraje - aktuální počet obyvatel a výměra. *Český statistický*

úřad [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/xe/obce_pardubickeho_kraje_aktualni_pocet_obyvatel_a_vymera>

OEZ otevře výrobu v Králíkách a nabídne 130 pracovních míst. *Profit* [online]. 2011 [cit.

2015-04-14]. Dostupné z: <<http://euro.e15.cz/profit/oez-otevre-vyrobu-v-kralikach-a-nabidne-130-pracovnich-mist-863555>>

O MPSV. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2014 [cit. 2015-02-24]. Dostupné

z: <<http://www.mpsv.cz/cs/65>>

O práci přišly desítky železničářů. *OIK TV* [online]. 2004 [cit. 2015-04-17]. Dostupné

z: <<http://www.oik.cz/view.php?cisloclanku=2004122807>>

O projektu. *Stáže pro mladé* [online]. 2015 [cit. 2015-04-29]. Dostupné

z: <<http://stazepromlade.cz/cz/o-projektu>>

O sčítání. *Sčítání lidu, domů a bytů* [online]. 2012 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z:

<http://www.scitani.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/o_scitani>

O Úřadu práce ČR. *Úřad práce České republiky* [online]. 2014 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<https://portal.mpsv.cz/upcr/oup>>

Pardubice už ne. Japonská Kayaba půjde raději do Chrudimi. *iDnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/japonska-firma-kayaba-chce-do-chrudimi-d8v-/ekoakcie.aspx?c=A121107_1850916_pardubice-zpravy_mt>

Pardubický kraj čeká další vlna propouštění. *Rozhlas Pardubice* [online]. 2009 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://m.rozhlas.cz/pardubice/zpravodajstvi/_zprava/630395>

Pohoří, hory a nížiny. *Regiony České republiky* [online]. 2010 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <<http://regiony.lusa.cz/pardubicky-kraj/pohori-hory-a-niziny/>>

Poptávka na dokonale konkurenčním trhu práce. *Univerzita Hradec Králové* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://edu.uhk.cz/~jindrvo1/files/miek2/texty/14_poptavka_na_dokonale_konkurencnim_trhu_prace.pdf>

Program rozvoje Pardubického kraje 2011. 2011. *Pardubický kraj* [online]. [cit. 2015-05-16]. Dostupné z: <<http://www.pardubickykraj.cz/rozvoj-kraje>>

Propouštění v Etě stále pokračuje. *iDnes.cz* [online]. 2002 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/propousteni-v-ete-stale-pokracuje-d5d-/ekoakcie.aspx?c=A020213_225353_ekoakcie_itu>

Rovnění vybraných ukazatelů SO ORP za rok 2013. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xs/srovnani-vybranych-ukazatelu-so-orp-za-rok-2013>

Regiony regionální politiky. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2014 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>>

Rehau chce v Moravské Třebové přijmout 120 lidí. *iDnes.cz* [online]. 2006 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/rehau-chce-v-moravske-trebove-prijmout-120-lidi-foc-/ekoakcie.aspx?c=A060428_488005_ekoakcie_plz>

Rehau otevírá v Jevíčku novou výrobní provozovnu. *CzechInvest* [online]. 2011 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <<http://www.czechinvest.org/rehau-otevira-v-jevicku-novou-vyrobn-provozovnu>>

Saint-Gobain rozšiřuje výrobní kapacity. *Ekonom* [online]. 2012 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <<http://ekonom.ihned.cz/c1-54521700-saint-gobain-rozsiruje>>

Siemens nabídne v Králíkách a okolí nová místa. *iDnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://pardubice.idnes.cz/siemens-nabidne-v-kralikach-a-okoli-nova-mista-tamni-vsak-nejasaji-p9z-/pardubice-zpravy.aspx?c=A120112_1715024_pardubice-zpravy_mav>

Společnost Kiekert rozšířila závod a zaměstnala prvních 450 lidí. Regionální internetový zpravodaj [online]. 2006 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://www.preloucko.com/prelouc/modules.php?name=News&file=print&sid=671>>

Strategický plán rozvoje města Moravská Třebová 2007 – 2020. *Moravská Třebová* [online]. 2007 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://www.mtrebova.cz/files/page/2007/09/Akzni_plan.pdf>

Strategie Evropa 2020 v kostce. *Evropská komise* [online]. 2014 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_cs.htm>

Téměř sto lidí ze Svitavska přijde o práci. *Rozhlas Pardubice* [online]. 2006 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/pardubice/zpravodajstvi/_zprava/238224>

V Býšti najde práci dalších čtyřicet lidí. *Deník.cz* [online]. 2008 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <http://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/v-bysti-najde-praci-dalsich-ctyricet-lidi20080328.html>

V Jevíčku končí výroba airbagů. Výpověď dostalo sedmdesát lidí. *iDnes.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://pardubice.idnes.cz/v-jevicku-propusti-sedmdesat-lidi-dr5-/pardubice-zpravy.aspx?c=A140211_132028_pardubice-zpravy_itu>

V Kostěnicích postaví novou halu. *Deník.cz* [online]. 2010 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <<http://pardubicky.denik.cz/podnikani/v-kostenicich-postavi-novou-halu20101128.html>>

V Poličce vzniknou desítky nových míst. *Deník.cz* [online]. 2010 [cit. 2015-04-14]. Dostupné z: <<http://svitavsky.denik.cz/podnikani/v-policce-vzniknou-desitky-novych-mist20100820.html>>

Vznik a historický vývoj rychlostní silnice R35. *Ředitelství silnic a dálnic* [online]. 2010 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: <<http://www.r35.eu/vyznam-a-historie-r35>>

What is KILM. *International Labour Organization* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.ilo.org/empelm/what/WCMS_114240/lang--en/index.htm>

Změna výpočtu ukazatele registrované nezaměstnanosti. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/zmena_vypoctu_ukazatele_registrovane_nezamestnani20121107>

Základní informace o MOP. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2007 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/1006>>

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje 2013. *Český statistický úřad*[online]. 2014 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/x/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyvoje_pardubickeho_kraje>

Zákoník práce. In: *č. 262/2006 Sb.* 2006. Dostupné z: <http://www.lf3.cuni.cz/opencms/export/sites/www.lf3.cuni.cz/cs/pracoviste/personalni/zaměstnanec/pracovne-pravni/Zakonik_prace.pdf>

Zákon o zaměstnanosti. In: *435/2004 Sb.* 2004. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/zoz_-_22._1._2015.pdf>

Zdravotní postižení. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2014 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/8>>

ZZN v Chrudimi hodlá propouštět. *Zemědělec* [online]. 2003 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <<http://zemedelec.cz/zzn-v-chrudimi-hodla-propoustet/>>

8 Seznam obrázků

Obr. 1: Struktura obyvatelstva České republiky	11
Obr. 2: Geografické rozmístění shluků SO ORP	33
Obr. 3: Dendrogram	34
Obr. 4: Poloha Pardubického kraje v rámci České republiky	35
Obr. 5: Správní obvody ORP Pardubického kraje	35
Obr. 6: Průměrná míra nezaměstnanosti v jednotlivých shlucích v letech 2001–2013.....	40
Obr. 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 1	41
Obr. 8: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 1 do roku 2020.....	43
Obr. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 2	44
Obr. 10: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 2 do roku 2020.....	46
Obr. 11: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 3	47
Obr. 12: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 3 do roku 2020.....	49
Obr. 13: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 4	49
Obr. 14: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 4 do roku 2020.....	51
Obr. 15: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 5	52
Obr. 16: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 5 do roku 2020.....	53
Obr. 17: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013 ve SO ORP shluku 6	54
Obr. 18: Predikce vývoje míry nezaměstnanosti ve SO ORP shluku 6 do roku 2020.....	56
Obr. 19: Kartogram míry nezaměstnanosti v SO ORP Pardubického kraje v roce 2001	57
Obr. 20: Kartogram míry nezaměstnanosti v SO ORP Pardubického kraje v roce 2013.....	58
Obr. 21: Silniční síť Pardubického kraje	59
Obr. 22: Dálniční síť České republiky	60

Obr. 23: Věková struktura obyvatelstva ČR do roku 2050.....	65
Obr. 24: Mezikrajské srovnání míry nezaměstnanosti v letech 2001–2013.....	66

9 Seznam tabulek

Tab. 1: Nomenklatura územních statistických jednotek	23
Tab. 2: Přehled správních obvodů ORP v Pardubickém kraji	32
Tab. 3: Průměrné hodnoty sledovaných ukazatelů shluků SO ORP v roce 2013.....	39
Tab. 4: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých shlucích SO ORP v letech 2001–2013 (%).	40
Tab. 5: Očekávaná míra nezaměstnanosti (%) letech 2014–2020 v SO ORP shluku 1	43
Tab. 6: Očekávaná míra nezaměstnanosti (%) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 2 ...	47
Tab. 7: Očekávaná míra nezaměstnanosti (%) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 3 ...	48
Tab. 8: Očekávaná míra nezaměstnanosti (%) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 4 ...	51
Tab. 9: Očekávaná míra nezaměstnanosti (%) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 5 ...	53
Tab. 10: Očekávaná míra nezaměstnanosti (%) v letech 2014–2020 v SO ORP shluku 6 .	56

10 Seznam příloh

Příloha 1: Vstupní data pro shlukovou analýzu (k 31. 12. 2013) 82

Příloha 2: Míra nezaměstnanosti (%) v SO ORP Pardubického kraje v letech 2001–2013 83

Příloha 1: Vstupní data pro shlukovou analýzu (k 31. 12. 2013)

Správní obvod ORP	Míra nezaměstnanosti (%)	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (%)	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	Míra ekonomické aktivity (%)	Index ekonomické zátěže	Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel
Česká Třebová	9,20	5,60	13	58,1	48,01	192
Hlinsko	8,24	1,68	20	56,1	48,54	229
Holice	5,83	0,45	25	60,7	47,82	223
Chrudim	8,09	0,86	10	58,6	46,60	217
Králíky	8,15	2,48	23	55,6	46,43	220
Lanškroun	6,27	1,07	12	59,9	45,94	193
Litomyšl	6,68	1,41	13	58,3	47,03	218
Moravská Třebová	12,39	2,82	31	57,6	45,23	181
Pardubice	6,35	1,05	12	61,8	48,07	259
Polička	7,13	1,02	34	56,9	47,06	194
Přelouč	7,31	0,97	12	60,9	44,93	223
Svitavy	10,74	3,02	16	58,9	46,95	197
Ústí nad Orlicí	7,95	2,63	10	58,9	48,18	219
Vysoké Mýto	6,40	1,17	9	59,7	48,53	218
Žamberk	6,20	0,68	13	59,9	44,84	227

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)

Příloha 2: Míra nezaměstnanosti (v %) v SO ORP Pardubického kraje v letech 2001–2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Česká Třebová	9,00	9,19	9,73	10,19	9,34	8,49	6,90	8,43	12,77	13,69	11,27	11,90	9,20
Hlinsko	6,15	7,34	9,79	9,89	7,45	6,23	5,63	6,91	11,24	13,17	10,60	11,00	8,24
Holice	4,17	7,19	7,76	8,24	6,25	5,11	3,25	3,95	7,76	8,16	6,65	7,90	5,83
Chrudim	9,51	10,20	11,00	10,97	9,02	7,94	6,13	6,83	11,15	11,74	10,01	10,80	8,09
Králíky	9,71	12,13	14,52	13,22	13,02	10,99	7,62	7,90	12,45	11,76	9,43	10,90	8,15
Lanškroun	6,84	6,99	7,89	7,54	7,33	5,68	4,70	7,37	10,93	9,50	7,73	7,90	6,27
Litomyšl	8,52	9,30	10,06	10,44	9,43	7,81	6,27	6,15	10,35	9,54	8,62	9,10	6,68
Moravská Třebová	13,65	15,71	16,76	17,10	15,96	14,11	11,81	12,62	17,31	17,69	15,12	15,10	12,39
Pardubice	5,28	5,63	6,44	6,73	6,41	5,18	3,75	4,38	7,53	7,44	6,55	7,40	6,35
Polička	8,35	9,83	9,69	8,89	7,56	6,85	5,30	5,41	8,66	9,65	8,36	9,30	7,13
Přelouč	7,52	8,11	9,66	9,53	8,11	6,78	5,85	5,98	9,02	9,59	8,55	8,90	7,31
Svitavy	12,07	13,84	14,88	13,97	12,91	11,67	9,41	9,74	13,81	14,74	12,76	12,10	10,74
Ústí nad Orlicí	6,95	6,71	7,80	8,21	7,60	6,27	4,76	6,29	11,04	10,52	9,31	9,90	7,95
Vysoké Mýto	7,71	7,96	8,69	8,65	7,46	6,04	4,62	5,04	10,81	10,82	9,05	9,80	6,40
Žamberk	5,93	6,31	6,66	7,80	6,72	5,19	4,45	5,21	8,72	7,80	7,35	8,10	6,20

(zdroj dat: ČSÚ, MPSV, vlastní zpracování)